

അപരിചിതം

മഹാകവി കുട്ടമത്ത്

രത്നചിഹ്നം.

ഗ്രന്ഥകർതാ:

മഹാകവി കുട്ടമത്ത്

പ്രസാധകന്മാർ:

പി. കെ. ബ്രദേർസ്, കോഴിക്കോട്

കോഴിക്കോട്

(Copy-right to Publishers)

1948.]

വില 1ക.

Third Edition.

(Copies 1000.)

PRINTED AT
THE EMPIRE PRESS, CALICUT.

വിഷയവിവരം

1. ശ്രീചക്രഗാനം	1
2. കാരുണ്യധാര	5
3. അരുവികളുടെ ഐക്യം	13
4. കയ്യെഴുത്തു്	17
5. കേരളവിലാസം	19
6. ഗദാധരൻ	21
7. പുരോഗമനം	24
8. കൈരളീപ്രാർത്ഥന	27
9. ശ്രീഗുരുസ്തുരണ	29
10. പൂരവും പുഷ്പങ്ങളും	31
11. ശാരദാസ്തോത്രം	33
12. അമൃതാസപാദം	35
13. തൊഴിലാളികൾ	37
14. മരളീഗാനം	39
15. അദ്ധ്യാപകപാഠശാല	41
16. ഓണപ്പുടവ	43

മഹാകവി കുട്ടമത്ത്

രത്നചഷകം

ശ്രീചക്രാനന്ദം

(നതോന്നത)

വാർകുന്ദം വാൻകെട്ടി,ത്താർകൊണ്ടെഴും മാല
ചാർത്തി

പേർകൊണ്ടൊരിപ്പെൺതയ്യലാളെന്തെല്ലായ്കയാം?
കൺപുരികഭംഗികൊണ്ടിപ്പെൺപുള്ളിമാൻകണ്ണിമന്ദം
സമ്പൂർണ്ണപ്രേമാംഭോധിയിൽ വീചിചേക്കുയോ?
തികൾക്കീറിന്നൊത്ത നെറ്റിയിങ്കൽനിന്നും പ്രേമരാഗം
കുങ്കമപ്പൊട്ടായിത്താനിങ്ങുകുറിക്കുയോ?
എന്തൊന്നാണീ രമ്യാനനച്ചെന്താമരപ്പൂവിൽനിന്നും
മന്ദം മന്ദം പൊഴിയുമീ വചനാമൃതം!

“ഭാരതമാതാവേ! ജയ! ഭാരതമാതാവേ! ജയ!
സാരതീർത്ഥസരിൽ ക്ഷേത്രഭൂഷണേ! ജയ!
ഭൂവണ്ഡങ്ങളുഞ്ചിലും നല്ലാവണ്ഡലഭൂവിങ്കലും
ഭോഗമോക്ഷധർമ്മം നല്ലും ജനനീ! ജയ!
മുന്തരപ്പുറമതു നാളായ് വന്നുകൊണ്ടിക്കാലചക്രം
പൊൻതലേറെത്തന്നുകൊണ്ടു തിരിഞ്ഞീടുമ്പോൾ
മഞ്ഞുമലർക്കുഞ്ഞിലെക്കുഞ്ഞുവിദ്യാധരസ്രീകൾ
മന്ദം പാടിവാഴ്ത്തുന്നതെന്നമ്മയെല്ലോ!
സപൂർണ്ണപുഷ്പരിണിയു, മപ്പണ്ഡരീകത്താർപ്പൊഴ്ത്തും
മണ്ഡനമാം ഹിമാലയ ശിരസ്സിൽനിന്നും,

കസ്തുരികുമാരിയാം വസ്തുക്കളിൽനിന്നു പൊങ്ങും
നിസ്തുലമാം ഗന്ധം നേടിശ്ശീതമാരുതൻ
ആകാശചത്രവാളത്തിലാകെ നിന്മാഹാത്മ്യമെങ്ങും
ലോകോത്തരം പാടിപ്പാടിസ്സഞ്ചരിക്കവെ,
എത്രയത്ര ജീവങ്ങൾ നക്ഷത്രഗോളങ്ങളിൽനിന്നും
പുത്രരാക്കാനെനമ്മയോടത്ഥിച്ചീടുന്നു!
ഭാരതമാതാവേ! ജയ! ഭാരതമാതാവേ! ജയ!
സാരതീർഥസരിൽക്ഷേത്രഭ്രഷണേ! ജയ!

അമ്മേ! നിന്നിൽപ്പിറന്നുള്ളോരിമ്മക്കളെ നിത്യം
ദിവ്യ-

ധർമ്മങ്ങളാം തൃക്കൈകളാൽ പുൽകിടേണമേ!
നിരന്നൊരിദ്രാരിദ്ര്യമാം നരകത്തെയകരവാൻ
തിരികുണേൻ ശ്രദ്ധപൂണ്ടിത്തിരുചക്രം ഞാൻ.
സത്യഭാമാദേവി, നിന്റെ പുത്രി, പണ്ടാ നരകൻറ
മസ്തകത്തെത്തകർത്താച്ചക്രത്താലല്ലോ!
ഞാനിച്ചക്രം തിരികുന്വോൾ ധ്യാനിക്കുന്നേൻ സൂക്ഷ്മ-
(മാം നിൻ

മേനിക്കുള്ളിൽത്തിളങ്ങുന്ന മഹാശക്തിയെ.
വെള്ളരിവള്ളിക്കുള്ളിലെ വെള്ളന്തലെന്നപോലെയും
വെള്ളിക്കമ്പിപോലെയുമുള്ളോരു നിൻ ശക്തി
ആ ചന്ദ്രാക്വഹനിരൂപ“ശീചക്ര”ത്തിന്നുള്ളിൽനിന്നീട
ഭൂചക്രവാളാദിലോകമെത്ര തീർന്നു!
ലോചനാദിപഞ്ചേന്ദ്രിയ വൃത്തികൾക്കും ചിത്തത്തിന്നും
ഗോചരയല്ലാത്തൊരാദിശക്തിയല്ലോ നീ!
തോചനീയ ജന്മക്ലേശമോചനത്തിനായ് ശ്രമിച്ചോ-

കാചാതുര്യപിണിയായ് നീ മുന്നിൽ നില്ക്കുന്നു
ഭാരതമാതാവേ! ജയ! ഭാരതമാതാവേ! ജയ!
സാരതീർഥസരിൽക്ഷേത്രഭ്രൂഷണേ! ജയ!"

അമ്പിലിത്ഥം ഭക്തിവീണക്കമ്പികളിൽനിന്നി

ഗാനം

സമ്പ്രീതയായ് തൂകുമ്പോളത്താളം തെറ്റാതെ
തൻകൈകൊണ്ടിച്ചുക മന്ദം പങ്കജാക്ഷി തിരിക്കയാം
സങ്കല്പത്താൽ കാലചക്രം ചിച്ഛിക്കതിപോലെ.
ധർമ്മാധർമ്മപ്പുരുത്തിയിൽസ്സമ്മട്ടനയന്ത്രം വെച്ചാൽ
മർമ്മംപൊട്ടിച്ചധർമ്മത്തെ ദൂരവേ തള്ളി,
നേന്ത്രനേന്ത്രപോരും ധർമ്മം "വർത്തി" കരംകുമാത്രംതാനി-
ക്കീർത്തനീയ ചക്രത്തിങ്കൽ പ്രവേശമുള്ളൂ!
സൂരചക്രം തിരിഞ്ഞെന്നും ദൂരത്തെള്ളി ക്ഷാരദ്രവ്യം
വാരിധിയിൽ നിന്നെടുപ്പതാവിയെമാത്രം.
അംബരത്തിൽ തിരിയുന്നു പമ്പരമായ് സൂര്യചക്രം
അംബുധാര തൂകിടുന്നു നീരാവിമേഘം.
ആകാശത്തിലൊരുഭാഗം സൂര്യചക്രം തിരിയുന്നു,
മേഘച്ചന്ദ്രമൊരുഭാഗം വാരി തൂകുന്നു.
ബലം പുണ്ടിച്ചക്രം തനപീവലങ്കുളിയിൽ തിരിയുന്ന
നലം! നലം! ആൽ വീഴുന്നിതിടം കൈത്താരിൽ.
"വട്ടം വട്ടം തിരിയുമിച്ചക്രത്തിൻ ചുറ്റളവിന്റെ
തിട്ടമായൊരരം കാണാൻ പ്രയാസം"മെന്നോ,
നീളേ നീളേ വരുന്നോരീ ആലിൻമാല പറയുന്നു
പാലൊഴുകും ചാരവണ്ണപ്പുഞ്ചിരിയാലേ!
ഇത്ര "വണ്ണ"സതപം വീണ്ടും നിർഭരമീ ഭാരതത്തിൽ

നിർദ്ദാസിച്ചിരിക്കുന്നതതു ധർമ്മത്തുതാൻ
“സൽഗുണ”ങ്ങളിവ തിങ്ങിയുൽഗമിച്ചതമ്മിഷ്ചേന്നു
വൽഗുണായ നാലു “വണ്ണ”വർഗ്ഗങ്ങളായാൽ
ജാതിമത്സരമാമപഖ്യാതി വിട്ടി “മാതൃഭൂമി”
ജ്യോതിസ്സേറി സ്വതന്ത്രമായ് ഭ്യോതിക്കുമല്ലോ.

പാപം ചെയ്യാത്തവൻ കല്ലെറിയട്ടെ

(പുതിയ നിയമം—യോഹന്നാൻ—അദ്ധ്യായം 8, 3 മുതൽ 11 വ
രെ ഉള്ള ഉപദേശവാക്യത്തെ അനുസ്മരിക്കിയാണ്, “പാപം
ചെയ്യാത്തവൻ കല്ലെറിയട്ടെ” (കാരണ്യധാര) എന്ന ഈ
കവിത ഏഴുതല്ലെട്ടത്. പുതിയ നിയമപുസ്തകത്തിൽനിന്നു
അതേ വാചകം അതേ ഭാഷയിൽ ഇവിടെ പകർത്തുന്നു:—

“യേശുവോ ഒലീവ് മലയിലേക്കു പോയി. അതി
കാലത്ത് അവൻ പിന്നേയും ദേവാലയത്തിൽ ചെന്നു;
ജനം ഒക്കെയും അവന്റെ അടുക്കൽ വന്നു; അവൻ അ
വിടെ ഇരുന്ന് ഉപദേശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ശാ
സ്ത്രീമാരും പരീശന്മാരും വ്യഭിചാരത്തിൽ പിടിച്ചിരു
ന്ന ഒരു സ്ത്രീയെകൊണ്ടുവന്ന് അവളെ നടുവിൽനിർത്തി,
അവനോട് “ഗുരോ! ഈ സ്ത്രീയെ വ്യഭിചാരകർമ്മത്തി
ൽത്തന്നെ പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ളവരെ കല്ലെ
റിയണം എന്നു മോശേന്യായ പ്രസ്താവത്തിൽ ഞങ്ങളോടു
കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നീ ഇവളെക്കുറിച്ചു എന്തു പറ
യുന്നു?” എന്നു ചോദിച്ചു. ഇതു അവനെ കുററം ചുമത്തു
വാൻ സംഗതി കിട്ടേണ്ടതിന്ന് അവർ പരീക്ഷിച്ചു

ചോദിച്ചതായിരുന്നു യേശുവോ കുനിഞ്ഞു വിരൽകൊണ്ടു നിലത്തു എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവനോടു ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അവൻ നിവൻ: “നിങ്ങളിൽ പാപമില്ലാത്തവൻ അവളെ ഒന്നാമതായി കല്ലെറിയട്ടെ” എന്നു അവരോടു പറഞ്ഞു, പിന്നേയും കുനിഞ്ഞു വിരൽകൊണ്ടു നിലത്തെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവർ അതു കേട്ടിട്ടു മനസാക്ഷിയുടെ ആക്ഷേപം ഹേതുവായി മുത്തവരും ഇളയവരും ഓരോരുത്തരായി വിട്ടുപോയി. യേശു മാത്രവും നടുവിൽ നില്ക്കുന്ന സ്ത്രീയും ശേഷിച്ചു. യേശു നിവൻ അവളോടു: “സ്ത്രീയേ! അവർ എവിടെ? നിനക്ക് ആരും ശിക്ഷ വിധിച്ചില്ലയോ?” എന്നു ചോദിച്ചതിന്നു “ഇല്ല കുന്താവേ!” എന്ന് അവൾ പറഞ്ഞു. ഞാനും നിനക്ക് ശിക്ഷ വിധിക്കുന്നില്ല. പോക, ഇനി പാപം ചെയ്യാരുത്” എന്ന് യേശു പറഞ്ഞു.

കർത്തവ്യധാര

(മഞ്ജരി.)

I

നിമ്ലമാകുന്ന ശാന്തിയെസ്സേവിപ്പാൻ
 മർമാരാവമാം പാട്ടു പാടി,
 പ്രേമരേഖാങ്കിത പത്രങ്ങളെക്കാട്ടി
 കോമളശാഖാഭജാഗ്രങ്ങളാൽ
 മാനുഷലോകത്തെ മാടി വിളിക്കുന്ന
 മാമരം മൃഗുന്ന കുഞ്ഞാന്നിന്മേൽ

പ്രാചീനജ്ഞതർതൻ ശില്പനൈപുണ്യത്തെ-
 പ്ലാടോപകർത്തുള്ള മാതൃകയായ്,
 വെള്ളിമലപോലെ പൊങ്ങി നൽകെഴുതുക
 പള്ളികൊള്ളുന്നോരു പള്ളികാണൂ!
 വെള്ള മണൽകൊണ്ടു പുഞ്ചിരിതുകമ-
 പ്പള്ളിതൻ മുററത്തിരുന്ന ചൂഴ്ച,
 മണ്ഡലാകാരമായ് തൻഗാത്രതേജസ്സിൻ-
 സപണ്ണരേഖാഗ്രങ്ങൾ വീശി വീശി.
 തൻമത്ത്യജനത്തെഗ്ലാഡമാം ചിന്തയാൽ
 ധന്യമാക്കീടുന്നതേതു ദിവ്യൻ!
 സ്തിശ്ലമസ്ത്രണമായ് നീലമാം കേശത്തെ
 മുശലം പകർത്തു മിനുക്കിവെച്ചു,
 ശ്യാമളക്കൊണ്ടലിൻ വിണ്ണാറിനാൽപോല-
 സ്സീമന്തരേഖയാലുജപലിച്ചും,
 ദീർഘദർശിതപത്തെക്കാട്ടാൻ വിശാലമായ്
 ദീപിച്ചു തുണെറി തന്നിൽ ചോടെ,
 “മാനുഷകർമ്മത്തിൻ തെറ്റു ശരിയാക്കാൻ
 താനൊരുക്ക”മെന്നു കാണിപ്പാനായ്
 രണ്ടു മഷിവര വക്രമായിട്ടുപോൽ
 നീണ്ടു വളർച്ചില്ലിവല്ലി ചേന്നും,
 മായം കലരാത്ത കാരുണ്യം കൂത്താട്ട-
 മായതലോചന കാന്തിയാന്നും,
 നൃതനയൈവനത്താമരപ്പൊഴുയിൽ
 ദ്യോതിച്ചൊരാനനപ്പൊൻതാരിന്മേൽ

ചേലായ് മുഴന്നുള്ള ശൈവലമാലപോൽ
 നീലമായ് നീണ്ട നൽതാടി ചേർന്നും,
 രോസപ്പൂവോലെ വിലസുന്നൊരങ്കീ കൊ-
 ണ്ദാസകലം ദേഹം ഭ്രഷ്ടിപ്പിച്ചും,
 മാറ്റം പിഴച്ചു നടക്കുന്ന മന്ത്യർക്കു
 ശീശ്രമായ് സന്മാറ്റം കാണിപ്പാനായ്
 മദ്ധ്യസ്ഥനായ് നില്പാൻ ദൈവമയച്ചൊരി-
 യുത്തമപുരുഷൻ ക്രിസ്തുദേവൻ.
 മന്ത്യന്റെ ചിത്തത്തിൽ ചൈതന്യം നൽകുന്ന
 സത്യസപരൂപനാ മീശപരന്റെ
 സീമയകണങ്ങളും തിങ്ങിയൊഴുകുന്ന
 പ്രേമലഹരി നിറകയാലേ
 നിശ്ചലമാകിന പൂണ്ണകുംഭംപോലെ
 നിശ്ശബ്ദമായ തൻസന്നിധിയിൽ,
 ജ്ഞാനാമൃതപാന തൃഷ്ണയിൽപ്പോലുമീ
 മൗനത്തെശ്ശീലിപ്പു ശിഷ്യവർഗ്ഗം.
 വശപാസവാപിയിൽ മുങ്ങിയ ശിഷ്യർതൻ
 നിശ്ചാസ വായുവാൽ ശീതമായും
 ശാന്തമായ് നില്ക്കുമീ യന്തരീക്ഷത്തിങ്കൽ-
 ക്കാന്തമിദ്രേവന്റെ വക്ത്രബിംബം,
 ക്ഷോണിയെ നോക്കിക്കിണിഞ്ഞിതപ്പാപത്തിൽ
 താണ പതിതരെപ്പാലിപ്പാനോ?
 ആരാവം കേൾക്കുന്നു ഭീകരം കല്പാന്ത-
 ദൈവന്മാർ കൂടിയാർക്കു വണ്ണം.
 ലോകസമാധാന ഭഞ്ജകമെന്തൊന്നാ-

II

ഞാകെയിടുന്നു മിളകും വണ്ണം!
 ധൂത്തജനക്കൂട്ടം തിങ്ങിയടങ്ങുന്നിന്മേ-
 ലാത്തു കരേണിതാഴിപോലെ.
 വാശത്തിൻ കെട്ടിലകപ്പെട്ടവണ്ണമുൾ-
 ക്ലേശം പൊറുത്തൊരു പേശലാംഗി
 ആ ജനക്കൂട്ടത്തിൻ വാക്ശരമേറു കൊ-
 ണ്ദാരോഹണം ചെയ്തു ധീരധീരം!
 “വേഗം നടക്കെടീ! വേഗം നടക്കെടീ!
 ലോകം മുടിക്കുന്ന തേവിടിശ്ശി!
 അന്തകനെ നിന്റെ കാന്തനാക്കി വെപ്പാൻ
 ബന്ധുക്കളീ ഞങ്ങൾ തെച്ചൊറായി.
 വേഗം നടക്കെടീ! വേഗം നടക്കെടീ!
 ലോകം മുടിക്കുന്ന തേവിടിശ്ശി!”
 നാലുപുറംനിന്നു മേവം ശകാരങ്ങൾ
 മേലോട്ടുത്തനപിയെക്കേറീടുന്നു.
 കിഞ്ചന ക്രൂസാതെ ധിക്കാരച്ചാണവ-
 ചുഞ്ചലം കൂപ്പിച്ചു കൺ നോട്ടത്താൽ
 വഞ്ചനാ ചാതുരി കൂട്ടമാ ലോകത്തിൻ-
 നെഞ്ചകം പാടേ തുളച്ചുകൊണ്ടേ,
 ചഞ്ചലാപാംഗിയാൾ മന്ദം കരേണു
 ചങ്ങലയിൽപ്പെട്ട വ്യാഖ്രിപോലെ!
 പൂരപ്പന്ധുപാതന്ത്ര്യക്കൂട്ടത്തരങ്ങായ് നിന്ന-
 ച്ചാരിത്രദോഷത്തെ പ്പെണ്ണിൽമാത്രം,
 ആരോപിച്ചീടുന്ന ദുഷ്ടൈരൂഷമേ! നീ.

പാരിന്നനന്മങ്ങളെത്ര തീപ്പൂ!
 ഏതിന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചുകൂടും ചെയ്യാനും
 പാതകം മൂടാനും യതിപ്പൂ നീ,
 ആ മനസ്സാക്ഷി കുറിച്ചുവെപ്പൂ നിത്യം
 സാമോദം നിന്റെ "ദിനസരി"യെ!
 കാപട്യക്കല്ലിട്ടു മൂടുക! മൂടുക!
 കേവലനായോരദ്രൈവത്തെ നീ;
 ഭൃഷ്ടേതരഷമേ! നീ പൊങ്ങുക! പൊങ്ങുക!
 ദിഗ്ഭ്രമം നല്ലമിരുട്ടുപോലെ.
 പ്രാഭാതവേളയിൽപ്പൂർ്വ്വചലത്തിന്മേൽ
 പാഞ്ഞുകരേറും കാർമേഘംപോലെ,
 ക്രിസ്തുഭഗവാന്റെ സിന്നിധി ചേർന്നുവർ
 ഗജ്ജനം ചെയ്തയായ് തീവ്രം തീവ്രം.
 നോക്കേണമങ്ങുനിപ്പെണ്ണിനെ, വംശത്തിൽ-
 തീക്കൊള്ളി വെച്ചൊരിപ്പുംശ്ചലിയെ.
 അന്യന്മാരേവരും കാക്കെയിവരചെയ്തൊ-
 രന്യായകർമ്മം തെളിഞ്ഞിരിപ്പൂ!
 പാതിവ്രത്യം വിരമ തിന്നുന്ന പെണ്ണിന്റെ
 പാപകർമ്മത്തിന്നു ശിക്ഷ പണ്ടേ,
 നാലുപാടുംനിന്നു കല്ലെറിഞ്ഞപ്പെണ്ണിൻ
 നാശംവരുത്തുക" യെന്നതത്രെ!
 മാമൂലായാചിരിച്ചീടുമശ്ശിക്കുയ്ക്കായ്
 കോമാളിപ്പെണ്ണിവളഹായായി!
 ദൈവജ്ഞനങ്ങുനീക്കായ്തുത്തിൻ തീപ്പിനെ-

കൈവരുത്താതെയിരുന്നുകൂടാ,
 ഏവം ഭയങ്കരഘോഷം കേട്ടും, ക്രിസ്തു-
 ദേവന്റെ ശാന്തിക്കു ഭംഗമില്ല!
 എടുദിക്കും തീവ്രം ഞെട്ടുമാറുച്ചത്തി-
 ലട്ടഹാസംവിട്ടും, മോലകൂട്ടം
 തെന്നലിൽ വേഗത്തിലങ്ങുമിങ്ങുംപാഞ്ഞു,
 മിന്നലാം വാൾനിര വീശിയെങ്ങും,
 ആകാശമൊട്ടാകെ വട്ടം തിരിക്കില-
 മാദിത്യനങ്ങോ കലുക്കമേതും
 മുന്വേ,യയോച്ചുവമായിത്താൻ കൈക്കൊണ്ടാ-
 ക്കമ്പം പറ്റാത്തൊരിരുപ്പിൽത്തന്നെ,
 സംഭ്രതശാന്തിതൻ വ്യാഖ്യാനമായ്ത്തീരും
 ഗംഭീരമൗനത്തെക്കൈവിടാതെ.
 വാദിക്കും കക്ഷികൾ തന്നഭിപ്രായത്തിൻ
 സാധുതപാസാധുതപം നീണ്ണയിപ്പാൻ,
 വിശ്വംഭരകായ്ത്താൻ നൽകാൻ ഹരജിയെ
 വിശ്വാസമായ് തെയ്യാറാക്കുവണ്ണം
 എന്തോ തൻ കൈവിരൽ നീർത്തിയപ്പൂഴിയിൽ
 മന്ദമദ്രേവനെഴുതുകയാം!
 പൂതകർമ്മചെയ്യും നല്ല ജനത്തിന്റെ
 ജാതകമായ്ത്തീരുമാ ലിപികൾ
 പാതകികൾക്കു മനസ്സിലാവാനത്ര-
 കൈതവം തട്ടാത്ത കണ്ണാക്കിള്ളൂ !
 വീണ്ടും സമാധാനഭഞ്ജകശബ്ദങ്ങൾ
 നീണ്ടു തുടങ്ങിയായ് കണ്ണശ്ശുലം.

“ചൊല്ലണം ചൊല്ലണമങ്ങുനിക്കരത്തിൻ-
നല്ല ശിക്ഷയ്ക്കുള്ള തീരുമാനം!

അല്ലെങ്കിലീ മെഴുനം പണ്ടേത്തെ മാമുലാം
കല്ലേരിൽക്കല്ലിപ്പോരപ്പീൽത്തീപ്പോ? ”

ഗ്രാമവും പൊട്ടിക്കുമിച്ഛോദൃശുല,മ-
ദ്രേവന്റെ മെഴുനത്തെബ്ബേങ്ങിപ്പിച്ചു.

ജീവകാരുണ്യമാം ശീതതോയോൽഗമ-
മേവക്കം കേൾക്കുമാറൊന്നൊഴുകി:-

തെല്ലമേ പാപം ചെയ്യാത്തവനാദൃതെ-
ക്കല്ലെറിഞ്ഞീടട്ടെ ശിക്ഷയായി”

ആകമുമായ വിവേകത്തെ നൽകുമീ-
യാകസ്തികവാകൃക്കണ്ണാടിയിൽ

സംഭ്രമിച്ചാ ലോകർ തന്മനസ്സാക്ഷിതൻ
വൻപ്രതിബിംബം കണ്ടമ്പരനു

മംഗളമായൊരീയാദർശത്തെ വീണ്ടു-
മംഗം തിരിച്ചവർ നോക്കി! നോക്കി!

തന്മനസ്സാക്ഷിതൻ ദിവ്യമുഖത്തില-
ക്കന്മഷമല്ലാതെ കാണായ്കയാൽ,

തമ്മിൽത്തമ്മിലാരും നോക്കാതെ നീശ്ശൂർപ്പു
മമ്ം പിളരുന്ന നോവിനാലെ.

സൂര്യോദയം കണ്ട കൂരിരുളെന്നപ്പോ.

ലോരോരുവ്നായിരങ്ങിപ്പോയി

ആമഗ്നയായാലിച്ഛേതിന്നൊഴുകിപ്പോ.

ലാമയമാൻ കരക്കു പററി,
 ആ മലവെള്ളങ്ങളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുപോ,
 യാ മാൻപേടാമാത്രം തങ്ങിനിന്നു !!

പങ്കം ദഹിച്ചുള്ള വെണ്ണീരിനുള്ളിലെ-
 ചെങ്കനൽക്കട്ടയെത്തങ്കന്താനായ്,
 അത്യന്തശൈത്യമായ് കണ്ടുകണ്ടർത്തനപി-
 യത്തുതസ്സുണ്ണയായ് നില്ക്കുന്നേരം,
 ഏറിയ കാന്തിയാൽ കാന്തമയൻതേ
 മേറീകുമാരൻറെ വക്ത്രചന്ദ്രൻ.

ആലോകമാത്രത്താലെങ്ങും കുളുക്കിമാ-
 റാലോലവാങ്മധുവൊന്നു തുകി :—
 “ചാരത്തിനി നിന്നെക്കുറപ്പെടുത്തുവാ-
 നാരുമില്ലയല്ലോ! സാധുശീലേ!”

വൻകുളിർ തട്ടിന ചന്ദ്രകാന്തംപോലെ
 തൻകരൾ ചൊട്ടിക്കരഞ്ഞത്തനപി,
 തൊണ്ടയിടറിയും നേത്രജലം വാർത്തു-
 കൊണ്ടൊന്നുണർത്തിനാൾ തേങ്ങിത്തേങ്ങി.

“ചാരുകൃപാനിയേ: നിന്നാശീർപ്പാദത്താ-
 ലാരുമില്ലായെന്നെക്കുറം ചൊൽവാൻ”

“എന്നാലിനിയൊരു കുറവും പറയാതെ
 നന്നായിജീവിക്ക; സോദരി! നീ”

പ്രേമാർദ്രമിത്തിരുവായ് മൊഴിയാസുപദി-
 ച്ചു മങ്കയാൾ പോന്നാൾ ധന്യ ധന്യ.

അരുവികളുടെ ഐക്യം

(നൂതാനന്ത)

ശൈലത്തിങ്കൽനിന്നു ചെറുചോലയൊന്നു പുറപ്പെട്ടു
നീലാകാശവിശാലമാമാഴിയിൽചേരാൻ :—
ഉള്ളിൽത്തിങ്ങുമത്യുത്സാഹത്തള്ളലിൻ നവാങ്കരങ്ങൾ
വെള്ളിക്കുമുള്ളകളോരോന്നയനെന്റാഴുകി.

വൻകനത്താൽ കലഞ്ഞ നെൽച്ചെങ്കതിരിൻമാതിരിയും.
വെൺകിസലയമട്ടും നീരുറന്നുപൊന്തി,
തുടരെത്തുടരെ വരമൊഴുക്കുകളെപ്പൊം ചേർന്നു
തടിച്ചൊരു സംഘമായിക്കുതിച്ചൊഴുകി.

“കിലികിലി”ശബ്ദം മുത്തു “സ്വരസ്വര”ലോഷം കൂട്ടി-
പ്പലവഴി നേരെചാഞ്ഞും, വളഞ്ഞും പാഞ്ഞും,
ഇളംവല്ലിയെപ്പണന്നും, മരങ്ങളെ വലംവെച്ചു-
മിളക്കിച്ചുരൽക്കല്ലുകളൊഴുക്കിക്കൊണ്ടും,

ഇരുളൻപാറക്കല്ലുകൾക്കിടയിൽക്കൂടിയും തട്ടി-
പ്പറംകേറി, നീർന്നു, തുള്ളി, നിരങ്ങി, നീന്തി,
പെരുമ്പാറ കയറുമ്പോളരം ലോഷം പൂണ്ടലറി-
ക്കരിക്കുംഭം പിളർന്നു ഹരികണക്കെ,

കരംപൊക്കി നാലുപാടും നരുംമുകതാഹലങ്ങളെ
നിരവധി വിതറിയും കുതിച്ചുചാടി.

ii

തളരാതൊഴുക്കെങ്കിലുമൊരു മഹാഗഹഹപരത്തിൽ-
ത്തളരുംകെട്ടിയതിങ്കൽത്തടഞ്ഞുപോയി.

മുമ്പേവാഞ്ഞ പശുക്കൾതൻ പിമ്പേവായും ഗോക്കൾ
[പോലെ

കമ്പംപുണ്ടു ചാടിവിഴുമടേസ്സുതെല്ലാം
വമ്പിയന്നു വാപിളൻ കുംഭോദരൻഗുഹയുണ്ടോ
തൻപാട്ടിൽപ്പിടുങ്ങാതെകണ്ടടങ്ങിനിൽപ്പൂ !
വക്കത്തെങ്ങും കാവൽക്കാരാം വൃക്ഷങ്ങൾക്കു തീനായ്

[ബാക്കി

യൊക്കെയിററിറായും തന്നിൽപ്പതിച്ചേ തീരൂ !
പര “ജീവനാംശം”പററിത്തിന്നു തടിച്ചാമരങ്ങൾ
പരം തുപ്പിയിട്ട ജീണ്ണപത്രങ്ങൾ ചിഞ്ഞും,
നാരറംകൂടിദ്രംസ്സഹമായ്, മരത്തോപ്പു മുടുകയാൽ
കാരറം വെളിച്ചവും തട്ടാതേററം ജീണ്ണിച്ചു.
സ്വപ്നമത നീങ്ങിക്കലങ്ങിസ്സച്ചരിതം തീരേ മങ്ങി-
സജ്ജനം ദൃഷ്ടനമായ പോലാ, യച്ചോല !
നാലുപാടും വലിയ കൽക്കോട്ടകെട്ടിയുറപ്പിച്ച
ജേലിന്നകം ചോലയേവമനങ്ങാതായി !

iii

കഷ്ടപ്പെടുമിച്ചോലതൻ വർത്തമാനമറിവാനാ-
യൊട്ടേറയങ്ങരുവികളടുത്തുകൂടി,
ചെറുവിരൽവണ്ണമായിപ്പലവഴി- ചുറ്റിവരു-
മരുവിയേതിന്നും ഗുഹ വഴികൊടുത്തു.
ശിശുക്കളാം ഝരങ്ങൾതൻ വളച്ചുയോർത്തറിയുവാൻ
പിശുക്കനഗുഹയുണ്ടോ വിവേകമേതും !
മലഞ്ചെരുവിങ്കൽനിന്നും പലവഴി വേഷംമാറി-
ബൃഹംപുണ്ടീയരുവികളഥ വരവായ്,

ആയിരം ഫണംവിടത്തി ഫൂൽക്കാരം വിട്ടോടിയെത്തു-
മായതങ്ങളാമസംഖ്യം പാമ്പുകൾപോലെ.

iv

ഗഹപരത്തിൽക്കടുങ്ങിയ ജലസ്തംഭം കണ്ടുവായു
വിഹപലനായ് മേഘങ്ങളെ വിളിച്ചുകൂട്ടി,
സംഘംകൂടിക്കാർമേഘങ്ങൾ വാൾപയററി, മിന്നൽ
[ചീററി,
ശംഖമുതി തമ്മിൽതമ്മിൽപ്പലിശതട്ടി;
സമ്മർത്തിനവർ ശൈലത്താഴ് വരമേൽ പയറാവേ
ഘർജ്ജാലംപോലെവീണ വർഷധാരകൾ.

v

മഴകൊണ്ടു മദം പൂണ്ടു മലഞ്ചോലയെല്ലാമോരോ
പുഴകളായ് പുളച്ചുണ്ടു പുറപ്പാടായി.
ഒഴുക്കുകൊണ്ടിരുപാടും പുഴക്കിത്തള്ളിമരങ്ങൾ
വഴിക്കുള്ള ശിലാസംഘമുരുട്ടിത്തള്ളി.
സഹജീവിവർഗ്ഗത്തോടായ് സഹതാപം കാണിപ്പാ
നായ്
സഹസ്ര വന്ന ചോലകൾ, ഭദ്രകാളികൾ,
നീർപ്പോളയാം വട്ടക്കണ്ണുമിഴിച്ചുനോക്കുന്നു, മര,-
ത്തോപ്പുകളാം ചപ്രത്തലയിളക്കിടുന്നു!
ഓളങ്ങളാം ബാഹുക്കളിൽ മരത്തടിയുലക്കുകൾ
നീളംപൂണ്ടു തമ്മിലടിച്ചൊഴുക്കിടുന്നു!
ചെങ്കലക്കു കലന്നേററം മലപോലയന്ന് ഗാത്രം,
വൻകടലിൽ പോലലറും കല്ലോല വക്ത്രം.

vi

ഗഹപരത്തിൻ കോട്ടയേയും, കാവൽത്തടിക്കാരേയും
താൻ

ജിഹ്വനീട്ടി മലഞ്ചോല വലിച്ചുതിന്നു;
കല്ലും മണ്ണും വായിൽത്തീർന്നിശ്ശാകക്ഷി നിറച്ചുതി-
ന്നെല്ലും, പല്ലുംപോലെ നരനിരകൾ പൊക്കി;
സഹജീവിവർഗ്ഗത്തിന്റെ കറനീക്കിക്കരം കോത്തു
മഹനീയഭാവം പൂണ്ടു കുതിച്ചുവീണ്ടും.

vii

ലോകോപകാരത്തിനായിട്ടിറങ്ങിയാ പ്രവാഹങ്ങൾ
ശാകാഭരീദേവിതന്റെയവതാരങ്ങൾ !
അത്യഗാധഭാവം സ്വപ്നപ്രകാശത്താൽ തെളിയിച്ചു
നിത്യശാന്തഭാവമിളംതിരകൾകൊണ്ടും;
കാടുകളിൽ വൃക്ഷവല്ലീമാതാവായിപ്പുഞ്ചരിച്ചു
നാടുകളിൽപ്പരിശുദ്ധതീർത്ഥങ്ങളായും;
പാടങ്ങളിൽപ്പുസ്യാമൃതത്തോടുകൂടെ സഞ്ചരിച്ചു
വീടുകളിൽപ്പൂണ്ണകുടുംബസ്ഥാനങ്ങളായും;
ഒടുവിലെല്ലാരുമുതങ്ങുടമയാം കടലിന്റെ
നെടിയ ഗോപുരം കടന്നകത്തുപുകി.

അരുവികൾക്കെഴുമൈകൃം മനുഷ്യരിലുണ്ടെങ്കിലോ
മരുഭൂമി ഫലസസ്യപരിപൂണ്ണമാം.
അരുവികൾക്കെഴും ശുദ്ധ മനുഷ്യർക്കുമുണ്ടെങ്കിലോ
നിരുപമസുഖരത്നാകരമായ് ചേരാം !

കയ്യെഴുത്തു

1

മനുഷ്യനാം ശാഖയിൽനിന്നു വന്നുടൻ
മനോജ്ഞമാം തദ്രസനാഭളാലപനാ
അനേകമായ് വന്നൊഴുകിക്കളിപ്പതാ-
ണനർഘസാരസ്വതനിർദ്ധരം ഭൂവി.

2

സ്വപകപബുലിക്കുനരൂപമായ് ചിരാ-
ലപതമ്യവും പതമ്യവുമാം നടപ്പുകൾ
പ്രപഞ്ചസകതർക്കിവാൻ സരസ്വതീ-
വിപഞ്ചി മീട്ടിപ്പറവു മനീഷികൾ.

3

അകന്മഷം സുസ്വരമൊത്ത വാണിയെ
മുഖത്തിൽനിന്നും മുഖമാർഗ്ഗമായ് നരൻ
സുഖം സ്വനഗ്രാഹകയന്ത്രമെന്നപോൽ
പകർക്കിലേ നൽക്കരിയായ് വരൂ ദ്രവ്യം.

4

ഗ്രസപം സുഭീർഘം, പദസന്ധി, ബിന്ദുവും,
വിസർഗ്ഗമെന്നീ സ്വരഭിന്നരീതികൾ
മുഖത്തിൽനിന്നും മുഖമാർഗ്ഗമായ് നരൻ
പകർക്കിലേ നൽക്കരിയായ് വരൂ ദ്രവ്യം.

5

ഓർത്തിരഹസ്യം മുനിമാർ വിധിച്ചതാ-
ണോത്തിന്നിരുത്തുന്ന നടപ്പുമുന്നമേ

ധൂർത്തിഷലേശാതവർ ധർമ്മശാസനം
നിർത്തിജഗത്തിൻ പരീരക്ഷയെയാവാൻ

6

പരം മുഖംകൊണ്ടു പകർത്തുകുവാൻ
നരൻ തലച്ചോറു കുറഞ്ഞ കാലമേ
പരന്നു നീളം പനയോലതങ്കല-
ക്ഷരങ്ങളോരോന്നെഴുതിപ്പിരിച്ചതാം.

7

ഇരുമ്പെഴുത്താണികളാം പദങ്ങളു-
ക്കരിമ്പനപ്പത്രഗണത്തിൽവെച്ചുഹോ!
കരിമ്പുപോലത്ര രസം പൊഴിച്ചുകൊ-
ണ്ടിരമ്പിമുന്നം നടകൊണ്ടുഭാരതി.

8

കഴമ്പെഴും ഗ്രന്ഥമെഴുത്തിനാൽ വിരൽ-
ത്തഴമ്പുകെട്ടിപ്പല മാനുലേഖകർ
പഴങ്കഥക്കുള്ളിലിരിപ്പു സാഹിതി-
പ്പഴം പരം സ്വാദുതരം ഭുജിച്ചവർ.

9

സുലേഖമായാഗമമൊക്കെയും പക-
ന്നുലേഖയിൽ ഗ്രന്ഥമനന്തശാഖയായ്,
സ്ഥലേ സ്ഥലേ ഭാരതഭൂമിയുൾത്തമ-
സ്സിലേക്കെഴും ദീപികയായ് വഹിക്കയാം.

10

കനത്ത ചെമ്പോലകളും സരസ്വതി-
ക്കനക്കമില്ലാത്ത വിഹാരരംഗമായ്,
പുനഃ പുനഃ സ്ഥാനമതൊക്കെ മാററിയാ-
മനസ്സിനിക്കിടലാസ്സിലായ് സ്ഥിതി.

11

കരിമഷിമണിമാല ചാത്തിവെള്ള-
ത്തിരുവുടലാം കടലാസ്സിലസ്സലായി
നിറമൊടു വിലസുന്ന തൂവലാടി-
ച്ചിരമിഹ വാണി മരാളിയായ് കളിച്ചു.

12

എന്നപ്പച്ചടി മെച്ചമറ്റതുമായ്
നാനാവിചിത്രങ്ങളാ-
യന്നങ്ങളിനെ മേലിൽ മേലിലഭിവൃ-
ദ്ധിക്കായ് മുതിന്റീടവേ;
നന്നല്ലെന്നു വരുന്നതല്ല നിയതം
കയ്യക്ഷരം: നെയ് വിള-
ക്കുന്നത്രേ പരിശുദ്ധി, വൈദ്യുതവിള
ക്കേറെ ജപലിച്ചീടിലും.

കേരളവിലാസം

(നതോന്നത)

സ്വപ്നനീരൊലിപ്പാം വെള്ളിക്കസവുകൾ തൂനി
ചേർത്ത

പച്ചക്കുപ്പായവും മേഘത്തലക്കെട്ടുമായ്
സഹസ്രശിഖരങ്ങളാം തിരുസ്സുകൾ പൊക്കിസ്സുഹ്യൻ
മഹാഗിരി നീണ്ടുനീൻ നോക്കുന്നതെങ്ങോ?
പ്രഭാതകാലത്താനീലമതിൽക്കെട്ടിൽമീതെ വാനിൽ
പ്രഭാകരൻ ചെമ്പട്ടിനെ വിരിപ്പതെങ്ങോ?
സഹ്യാദ്രിയിൽനിന്നുയർന്ന കാട്ടാനക്കൂട്ടങ്ങൾപോലെ
സ്തിശലഗംഭീരം മേഘങ്ങൾ ഗർജ്ജിപ്പതെങ്ങോ?

പടിഞ്ഞാറും കിഴക്കുമിടങ്ങത്തിച്ചേരാൻ വാനിടത്തിൻ
 പടിവാതിൽ മഴവില്ലായ് താപ്പതെങ്ങോ?
 തങ്കനിറം പൂണ്ട നീണ്ട നാഗജാലം മേഘക്കാവി-
 ലങ്കുരിതാനന്ദം പാഞ്ഞു കളിപ്പതെങ്ങോ?
 കാലംതോറുമാറുമാസം മേഘവർഷധാരയിങ്കൽ
 മാലിന്യം നീക്കുവാൻ ഭ്രമി കളിപ്പതെങ്ങോ?
 പല പച്ചസ്സസ്യങ്ങളാം കോടിവസ്രമോണക്കാലം
 സുലഭമായടുക്കുന്ന പതിവുമെങ്ങോ?
 ഏലം, മാലേയമിത്യാദിദിവ്യവസ്തുപരമമും
 ബാലാനിലൻ വാരിപ്പുരിച്ചരിപ്പതെങ്ങോ?
 പരദേശമായ പാണ്ഡ്യചോളദിക്കിൽബുഹിർഭാഗം
 പരന്നെങ്ങും തണുപ്പിക്കും നദി കാവേരി
 അന്തസ്സേറുമട്ടിൽ സസ്യപ്പുളകാങ്കരങ്ങൾ നല്ലി-
 യന്തർവാഹിനിയായ് നിത്യം ചരിപ്പതെങ്ങോ?
 വെള്ളിമുത്തു വിളയുന്ന പടിഞ്ഞാറെക്കടൽ; വീചി-
 ത്തുള്ളിപ്പുഷ്പങ്ങളാൽ നിത്യ മച്ചിപ്പതെങ്ങോ?
 ഭൂവലയത്തിങ്കൽസ്സർപ്പവിയോപകാരമായ് പൊങ്ങി
 ദേവലോകത്തിലും സുധാകലരം നൽകാൻ,
 പരസ്യമായ് “പത്രാ”വലി വാനിൽപ്പിടിച്ഛാടും കേര-
 നിരതിങ്ങിക്കോമളമായ് ഭൂപിപ്പതെങ്ങോ?
 മലയുമാഴിയും രണ്ടുപുറവും കാത്തുകാളമാ-
 മലയാളനാടേ! ദേവി! മമ മാതാവേ!
 മഴക്കാരൻ മുനിയുടെ മഹിതമാം തപസ്സിന്റെ
 മുഴുത്ത ലക്ഷ്യങ്ങൾ ചേർന്ന് പവിത്രരേഖേ!
 ജയിക്ക ജനനീ! നിത്യം ജയിക്ക ജനനീ! നിത്യം
 ജയിക്ക നീ സർവ്വസമ്പത്സമൃദ്ധയായി!

ഗദാധരൻ

(മഞ്ജരി)

“ചന്ദ്രമണി”യുടെ വാത്സല്യച്ചെപ്പിലെ-
 ചന്ദ്രനച്ചാരായിനിന്ന ബാലൻ,
 പ്രേമതരംഗിണി തന്നിലെക്കൊച്ചോള-
 മോമൽ ‘ഗദാധരൻ’ കോമളാംഗൻ
 ചങ്ങാതിമാരൊപ്പം ബാലലീലോത്സവം
 മങ്ങാതെ കൊണ്ടാടിപ്പോന്നകാലം,
 അമ്മയ്ക്കു, മച്ഛന്നം, വീട്ടിന്നും, നാട്ടിന്നും
 കണമണിയായിക്കളിച്ച കാലം,
 കാർകൊണ്ടൽവണ്ണന്റെ ഗോകുല കേളിയെ-
 പ്പേർകൊണ്ട പാർ വീണ്ടും കണ്ടകാലം,
 അപ്പം, പഴങ്ങളും കയ്യാണ്ടു പൈതൃക്ക-
 ളൊപ്പം ഭജിച്ചോരോ പാട്ടും പാടി,
 ‘ചാററർജിമാരുടെ നീണ്ട വയലിൽപ്പോയ’-
 ചാരുക്രീഡചെയ്തു ശീലമായി.

എത്രയും രാവിലെയെന്നൊരു നാൾചെന്നി-
 തസ്ഥലം തന്നിലച്ചാരശീലൻ.
 അപ്പം നിറച്ചങ്ങു മാതാവു നൽകിയ
 നൽപ്പാത്രമൊന്നുണ്ടെക്കൊച്ചുകയ്യിൽ
 ബാലന്റെ നീലപ്പരികുഴലിൽച്ചെത്തി-
 മാലകൾ ചാർത്തിയ സൂര്യദേവൻ,
 ചെമ്പനീർപ്പൂവൊത്തൊരോമൽക്കവിളിണി
 തൻപൊൻ കരത്താൽ തഴുകിക്കൊണ്ടാൻ.

പ്രാഭാതമാരുതൻ വന്നക്ഷമാരന്റെ
 ശോഭനപ്പൂമേനി നന്നായ് പൂക്കി.
 പാദവിന്യാസംകൊണ്ടോരോരോ ചെന്തളിർ
 പാടത്തിലങ്ങിങ്ങായ് വെച്ചു ബാലൻ;
 ചങ്ങാതിമാരേയും കാത്തുകൊണ്ടപ്പുവ-
 മങ്ങോരോന്നേ തിന്നു നോക്കിനില്പായ്

മുകമായ് നീല്ക്കുമപ്പാടംപോലാകാശം
 സ്വാകാരവൈപുല്യം കാട്ടിനിന്നു.
 വിണ്ണായ സൌധത്തിൻ മുന്തിലുള്ളകണ്ഠ-
 ത്തിണ്ണയാമാകാശ ദേശത്തപ്പോൾ
 കായാന്യുനേരൊത്ത കാളവണ്ണം തുകി-
 ത്തോയദമാലകൾ വന്നയൻ!

ഉണ്ണിതൻ നേത്രങ്ങൾ മേലോട്ടു പാഞ്ഞ,ക്കാർ-
 വണ്ണപ്പരപ്പിൽപ്പോയ് ശ്രീഡിക്കയായ്.
 തൃണ്ണയാ, താനറിയാത്ത വികാര,മാ-
 “കൃണ്ണ”തേജസ്സിൽപ്പോയ് ചേരുകയായ്
 കാളിന്ദീവക്കിലെപ്പച്ചിലക്കാടിനെ-
 കാളൊന്നു മിന്നമക്കാളമേഘം,
 പാലാഴി മധുത്തിൽപ്പൊങ്ങിപ്പരന്നുള്ള
 നീലക്കുവലയ ജാലമാമോ!
 “തതപമസ്യാദിയാം വാക്യമവ്യക്തമായ്
 സതപശ്രൂഭമായ വിൻചുമരിൽ
 ബാലഹൃദയമുണർത്തുവാൻ വാദേവി
 നീല മഷികൊണ്ടെഴുതുകയോ!
 സല്ലീലമാശാവകാശങ്ങളൊന്നില-

വില്ലിസ്സുമേക്കട്ടി ഭ്രഷിപ്പിക്കേ,
 മരൊരഭ ദിക്കിങ്കൽനിന്നിതാ ഹാ! വെള്ള-
 ക്കൊരരികളെത്തുന്തു പാറിപ്പാറി!
 വെള്ളിക്കസവിൻ ഞെറിപോലായ് നീളത്തിൽ
 വെള്ളക്കൊരരികളാ മേക്കട്ടിയിൽ.
 ലാവണ്യമീവണ്ണം ഭിന്നവസ്തുക്കൾതൻ
 സാവണ്യമാവണ്ണം തോന്നിക്കയോ!
 ആന്തരമായേതോ ദിവ്യ സംസ്കാരത്തെ
 സപാന്തത്തിൽത്തട്ടിയുണർത്തുകയോ!
 മുന്വിൽ തിളങ്ങുമാ ജ്യോതിസ്സു ചുംബിക്കേ,
 സ്തംഭിച്ചുപോയാനദ്രിവ്യ വത്സൽ.
 ലോകത്തിലന്യോന്യമാകുചുണ്ണമെയ്യും
 ശ്രീകരവസ്തുക്കളെത്രയെത്ര!
 അംബരജ്യോതിസ്സാം സൂര്യകിരണത്തോ-
 ടംബുജത്തിനുള്ളം ചേരുന്നില്ലേ!
 അമ്മതൻ കാരുണ്യ വീക്ഷണക്കോണോടായ്
 തൻമകൻ ദൃഷ്ടി പോയ് പറ്റുന്നില്ലേ!
 സൂചന കാട്ടുമയസ്കാന്ത ശക്തിയെ-
 സ്സംചികൾ തള്ളിപ്പിടിക്കുന്നില്ലേ!

എന്തിനേരേച്ചൊൽവൂ, ബാലൻ ഗദാധരൻ
 ചിന്തവിട്ടാനന്ദസ്തബ്ധനായി.
 അപ്പാട,മപ്പം നിറഞ്ഞുള്ളൊരപ്പാത്ര,-
 മല്ലമതിയാംതൻ ബാലഭാവം,
 എപ്പേരും തീരേ മറന്നിതച്ചാലൻ, ത-
 ന്നരപ്പുവത്തേജസ്സിന്നപ്പിക്കയാൽ.

ത്രാണിപുണ്ടുന്നായിനിന്നൊരപ്രാണനെ-
 ക്കാണാതപ്പെതലിൻ പുമെയുപ്ലോൾ
 ക്ഷോണിയിൽ വീണിതു, മാതാവിന്നുത-
 ട്വാനല്ലോ മക്കൾക്കുള്ളകാലംബം.

നിജ്ജീവനെന്നപോൽ വീണ്ടു കിടക്കമ-
 നിജ്ജര ബാലനെപ്പാടത്തിങ്കൽ,
 പാന്നമന്മാർ കണ്ടെടുത്തൊര വശംകെട്ടു
 പാഞ്ഞുചെന്നില്ലത്തു കൊണ്ടല്ലിച്ചു.
 അമ്മയുമപ്പുറം പൊന്മകനേയെട്ട-
 ത്തമ്മവെച്ചിശപരനാമംചൊല്ലി.
 ഈശപരനാമങ്ങൾ കേൾക്കേ ഗദാധരൻ
 ശാശപതാനന്ദലഹരിവിട്ടു,
 വീണ്ടുമിബ്ബാഹ്യമാം ലോകത്തെ നോക്കിനാൻ,
 നീണ്ടു വിടന്നുള്ള നേത്രങ്ങളാൽ
 പഞ്ചാരപോലുള്ള പൂഞ്ചിരികൊണ്ടാർക്കും
 നെഞ്ചകം തോഷിപ്പിച്ചാ മിടുക്കൻ.
 അഞ്ചാതെ വാസ്തവം തൻപിതാക്കളോടായ്
 കൊഞ്ചിക്കളിച്ചു ചിരിച്ചുചൊന്നു.

പരോഗമനം

മുന്നോട്ടു പോക നാം മുന്നോട്ടു പോക നാം
 മുന്നോട്ടു പോക നാം ലോകമേ നിർത്തം.
 കുന്നോ കഴികളോ മാഗ്ഗങ്ങളിൽക്കണ്ടു
 വിന്നോക്കമേതും തിരിക്കേണ്ട നാം പദം.

ഭൂതകാലത്തിൽക്കടന്നു നാം വിസ്തൃതി-
 പ്രാതലാക്കിത്തീർത്ത വില്ലങ്ങളാണവ.
 ഞല്ലെങ്കിൽ വില്ലങ്ങൾ വിശ്വവിജയികൾ
 ക്ഷല്ലാസമേകന്ന മാറുരക്കല്ലകൾ.
 നേർവഴി വില്ലാചലത്തിലും കാണൂ നാം
 പൂർവ്വികർ പോയ ചവിട്ടടിപ്പാടുകൾ.
 പാഴ്ത്തളിയിങ്കൽക്കിടന്നു പിണ്ണത്തങ്ങു
 താഴ്ത്തപറീടിലും താമരത്തണ്ടുകൾ
 നീണ്ടുനിവർന്നു മേലോട്ടു പോയ,ടി-
 ക്കാണ്ടുകിടപ്പവർക്കും മാറ്റുദർശികൾ;
 മെച്ചമുയന്നു ജലോപരി വിശ്രമ-
 പ്പച്ചപ്പടം വിരിക്കുന്നു സൂര്യോന്മുഖം.
 തൻകൃതകൃത്യതാ തൃപ്തി കാണിക്കുന്നു
 സങ്കോചമറതൻ വക്ത്രപത്മങ്ങളാൽ.

മുന്നോട്ടു പോക നാം മുന്നോട്ടു പോക നാം
 മുന്നോട്ടു പോക നാം ലോകമേ നിർമ്മാ.

ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു പഞ്ചാമൃതമേകുന്നൊ-
 റിന്ദ്രപദവിയെക്കാണൂ നാം മുന്നിലായ്.
 ചന്ദനശീതളലേപമംഗത്തിലും,
 ചന്ദ്രികാസുന്ദരരാത്രി ലോകത്തിലും
 നന്നായ് പൊഴിക്കിലു, മിന്ദ്രപട്ടം ക്ഷണം
 ചിന്നഭിന്നം തകരുന്നതും കാണൂ നാം.
 സ്വാത്മക്കുരികന്മതിൽക്കോട്ടു കെട്ടാതെ
 തീർത്തതാണെങ്കിലാ, ലൗകികാഡംബരം.
 പാന്നമക്കിടക്കിടെ വിശ്രാന്തിനൽകവാൻ
 കാന്തിചേരും വഴിയമ്പലം മാത്രമാം.

ആവഴിയമ്പലത്തിങ്കലെബ് ഭിക്ഷയ്ക്കു
 ജീവിതം നല്ലാൻ പുറപ്പെട്ടതല്ലനാം
 മുന്നോട്ടു പോക നാം മുന്നോട്ടു പോക നാം,
 മുന്നോട്ടു പോക നാം പിന്നെയും ലോകമേ!
 കാണുന്നു മരൊന്നു—വിദ്യുൽപ്രദീപിക-
 ത്തുണകൾ നാട്ടി നിരത്തിയ പാതകൾ.
 ആ വഴിയിൽക്കൂടി മുന്നോട്ടു പിന്നെയും
 തീവണ്ടിപോലെ പായട്ടെ മനോരഥം.
 ഇന്ദ്രിയലോകത്തിൽ നാം കണ്ട ചിത്രങ്ങൾ-
 റെളന്ദ്രജാലങ്ങളവയലും മെച്ചങ്ങൾ.
 സ്വപ്നമുഖ്യപ്രകാശങ്ങളായ് നില്ക്കുന്നു
 വർണ്ണങ്ങളായ് നീണ്ടുകിടപ്പവ.
 നാമെത്തിനിൽക്കേണ്ട ദിക്കിതല്ല, മരു-
 ഭൂമിയിൽകണ്ട മരീചികയാണവ;
 വിദ്യുത്തുകത്തിപ്പൊലിഞ്ഞൊരിരുളിൽനി-
 ന്നത്തിനോക്കുന്ന “സിനിമ”പ്പടമവ.
 വൻകല്പകാലംവരെ നീണ്ടമാനസ-
 സങ്കല്പസിന്ധുത്തിരമാലയാണവ
 മായാപ്രദീപപ്രഭയിലകപ്പെട്ടു
 പായാനൊരുവെട്ടു മാൻകൂട്ടമല്ല നാം.
 തള്ളിപ്പിറകോട്ടു നോക്കാതതും ധൃതി-
 കൊള്ളുന്ന ധീവിമാനം നാം കരേറുക.

മാനസലോകത്തിനപ്പുറം നിമ്ബലം
 ജ്ഞാനസാന്ദ്രം കിടപ്പു നഭോമണ്ഡലം.
 ജ്യോതിമ്ബയമായൊരന്നഭോമണ്ഡല-
 ജ്യോതിഷ്ണണംമാത്രമിസ്തു മണ്ഡലം.

വീര്യപുണ്ണമാമനഭൃത്യീകൽനി-
 നീയുഴിയിൽ വീണ നീത്തുള്ളി സാഗരം
 ശാന്തിയും, ജ്ഞാനവും, പ്രേമവും, ക്ഷേമവും,
 താന്തിതട്ടാതെ നിറഞ്ഞുള്ളതസ്ഥലം,
 സർപ്പചരാചരബീജങ്ങളെ ക്കനി-
 ണ്ണുറ്റിയിലേക്കായ് പൊഴിക്കുന്നിതിസ്ഥലം.
 ധീവിമാനത്തിൽക്കരേറി നാമങ്ങോട്ടു
 സാവധാനത്തിൽ കരേറുക ലോകമേ!

കൈരളീപ്രാത്ഥന

1

പ്രഭാതസൂര്യപ്രഭയും, കിഴക്കെഴും
 വിഭാവരീനീലഗിരിപ്രകാശവും,
 സ്വപ്നഭാഷയായ് ചേർത്തുമിനക്കി നിത്യസു-
 സ്വഭാവമായ് കൈരളി മിന്നിടുന്നുതേ.

2

അഗസ്ത്യസന്ദേശവിളംബരത്തിന-
 തൃഗാധതാതൃന്നതി രണ്ടുമെന്നിയേ,
 അഗ്നിമിസ്സഹ്യന,മൊത്തുസിന്ധവും
 സുഗമ്യഭ്രവാം “മലയാള”മായിതേ.

3

അലംഘ്യവീര്യത്തൊടു നാളികേരസൽ-
 ഫലം പെരും ചാരു“രസ”ക്കൊഴുപ്പൊടും,
 ഛലംവിനാ സൽഗുണ“ശാലി” ക്രജന-
 ചിലമ്പൊടും കൈരളി കേളിചെയ്തയാം.

4

അമാനുഷക്രീഡ തുടൻ കന്യയാം-
കുമാരിയാൾ ദക്ഷിണസിന്ധുവിൻതടേ
സ്വമാത്രഭാഷയ്ക്കു കലപ്പുവേർതിടാ-
തമായമായ് കാത്തു വളർത്തിനിലുകയാം.

5

പദേപദേ സർപ്പ് “പദാത്ഥ്” ഭക്തി സ-
ന്ദേ മൃദുസ്വാദുതരം ചമയ്ക്കുവാൻ
സ്വദേഹ് “ലാവണ്യ” മീടയ്ക്കു പശ്ചിമ-
പ്രദേശമിന്ദ്രിന്ധുവണച്ചുനിലുകയാം.

6

വടക്കുഗോ “കണ്ണ” ശിവനു പത്മ്യമായ്
പടൻ “കണ്ണാടക” നാടകത്തിലും
ഇടം പിടിച്ചുൽബണകിങ്കിണീസ്വനോ-
ലും കളിപ്പു കളവാണി കൈരളി.

7

തെളിഞ്ഞ മുകാംബികതൻ കടാക്ഷമാം
കളിന്ദകന്യാനദി ഗോപികൾക്കുപോൽ
കളിപ്പതിന്നായ് വിലസുന്നു നീണ്ടു ഞ്ക-
രളിക്കണച്ചും “മധുമാമിസൽപദം.”

8

ഭൂവി പ്രസിലേ ! ഭൂഗുരമശക്തിയാം-
സവിത്രിതാൻ പെരൊരാളു കേരളക്ഷമേ !
പവിത്രസത്വേ ! ഭവതിക്കു ധന്യരാ-
യവില്ലവയ്ക്കാൽക്കടർ മക്കൾ മിക്കതും

9

ചെറുപ്പകാലമുതലീ ഭവൽസ്തനം
ചുരത്തിടം പാലു നകൻ നന്ദൻ
കരുത്തുകൂടി, കൃതി കായേനവെ-
ക്കാനുവെച്ചു വിവിധം നിരക്കടം.

10

ശിശുക്കളാം ഞങ്ങളുമോ! നിനക്കിലാ
വിശുദ്ധ“വംശസ്ഥ”രഭിന്നരെങ്കിലും,
നിതാസകാരത്തിലുഴന്നിരിക്കയാൽ
പ്രശാന്തമപ്പൊൻനിധിയിൽപ്പരാബ് മുഖർ.

ശ്രീ ഗുരുസ്തോത്രം

1

വിണ്ണായ കല്പലയിലെണ്ണാവതല്പ നിശി
മുണ്ണാനുകൊണ്ടു പല വണ്ണാളിയാരെയുതി;
കണ്ണാൽ പകപ്പുളവതാരാണ മാധുതിന
ചണ്ഡാംശ്രബിംബകരമോരോന്നു നീട്ടുവതു;

2

ഉൽഹുല്ലമാക്കി പരമാരാണ ലോകമയ-
മിപ്പുസ്തകത്തിൽ നവചിത്രങ്ങൾ കാട്ടുവതു;
ഉള്ളതി സുസ്ഥിതി വിനാശങ്ങളെന്ന പൊരു-
ളുൾപ്പുവിലാക്കിത്തൊരു ലീലാവിലാസകൃതി;

3

ഓരോവികാരഗതി നിശ്ശബ്ദമായ് നിയത-
മാരോ രചിപ്പു കരളാഴിക്കകത്തലകൾ;

നീരോടു നീരിനൊരു യോഗം വിധോഗമിതു-
മാരോ രചിപ്പു സുഖദുഃഖൈകവിത്തു ഏദി;

4

പെട്ടെന്നു കെട്ടു പല വിദ്യുൽപ്രദീപനിര
വിട്ടെന്നവണ്ണമുളവായുള്ള കൂരിരുളിൽ,
ഒട്ടേറെയായ് ചലന ചിത്രങ്ങൾ കാട്ടി,യതു-
മിട്ടേച്ചവൻ യവനികക്കുള്ളിൽ വാഴുവതു;

5

ഗാഢം സൃഷ്ടിമയനീലപ്പടന്തിലതി-
ഗുഢം കരിങ്കടലിൽ മുക്താഫലപ്രതിമം,
ഉന്മൂലം നീജം വിമലതേജസ്സിൽ നിത്യമവ-
ഗാഢസപവിദ്യയൊടുമേവൻ രമിക്കുവതു;

6

ഇശ്വാഢനിദ്രകളിൽ വീണുള്ള ജീവികളി-
ലുൾക്കാതലായ് വിലസി നന്നായുണൻ നിശി,
ഘൃദ് കാമ്പലിത്തവയെ നോക്കുന്നു തെല്ലു വിര-
മിക്കാതവൻറെ ബഹുനക്ഷത്രനേത്രനിര;

7

സപാകാരമൈത്ര വലു,താരാണകാർകിര-
താകാശമാസകലമാർകമാത്രമിതു,
രാകാശശാങ്കമുഖഗോളങ്ങളെത്രയതി-
ലേകാന്തശാന്തിയൊടു നീന്തിക്കളിക്കുവതു,

8

സ്നേഹാർദ്രഭാവമെവനെങ്ങും സമം, പവന-
ബാഹാസഹസ്രമെവയെങ്ങും വിരിച്ചുലിവിൽ

ദേഹാദിയായ പല ബന്ധത്തിൽ വീണ ബഹു-
മോഹാന്ധജീവികളെ നന്നായ് തലോടുവതു;

9

ഏവൻ സഹസ്രകരബിംബത്തിൽനിന്നു ശുഭ
ഭാവം പകർന്നുകൊടുത്തൊന്നു നോക്കിയത,
സൗഖ്യവണ്ണമേകിയവസ്രം കൊടുത്തു, സുഭി-
ന്നാവർത്തനത്തൊഴുലിൽ നില്ക്കുന്ന ദീപ്തിനിധി;

10

നിൽപ്പുഭവാനമലനസ്സുവ്വലോകഗുരു
ചിത്പുരുഷൻ നിഗമമുൾച്ചെപ്പിൽ വെച്ചമണി,
തപൽപുവൽമേനിയുടെ മാഹാത്മ്യമോത്തു നവ-
കസ്തുരശിതളിമ ഞങ്ങൾക്കു വന്നീടുക!

പുരവും പപ്പിങ്ങുമാ

(കേക)

മിന്നത്ത പച്ചപ്പത്രം തന്നിലക്കിളിക്കൊക്കു-
കണക്കെ വളഞ്ഞ ചെങ്കുസുമം കാർക്കയാലെ,
'കിംശുകം? കിംശുക?'മെന്നാരോ പണ്ടോതീടയാൽ
കിംശുകമായതാണോ പരക്കെ മുരിക്കുകൾ!
വാസ്തവമനേപഷിഷും നരക്കീ മുരിക്കുക-
ളാസ്ഥയാ നൽകീടുന്നു സാദൃശ്യഭ്രമശമം,
എങ്കിലും കവിദൃഷ്ടിയിവയിൽത്തിളങ്ങുന്ന
കുങ്കുമപ്പൂങ്കുലയിൽക്കാണുന്ന പത്മരാഗം.

പഞ്ചസായകനുള്ള പുരമാമുത്സവത്തിൽ-
ചഞ്ചലങ്ങളായ് നീണ്ട കൊമ്പുകളോരോന്നിലും,

ചെഞ്ചുകപ്പേരിടുന്ന “മത്താപ്പ” കത്തിച്ചിവ
 നെഞ്ചകം കളപ്പിച്ചു ദിങ്മുഖം കാണിക്കയോ!
 കാക്കകളതിൻ പുകയായിതാ പാറുന്നു ചെ-
 ന്നീക്കണങ്ങളിങ്ങിററിക്കീഴ് പ്പോട്ടു വീഴുന്നിതാ;
 ഇടക്കീ വെൺചെമ്പകമൊന്നിതാ വെള്ളിപ്പൂക്കൾ
 വിടർത്തി നിൽപ്പൂ പല നക്ഷത്രദീപങ്ങളായ്.
 പലതട്ടിലായ് തിരികൊളത്തിജപലിപ്പിച്ചു
 മലരമ്പനായ്കാട്ടും ദീപാരാധനയാമോ!
 ഓരോരോ തട്ടിൽനിന്നു മിറററി വീഴുന്നങ്ങു
 വാരുറ പല ദീപത്തുള്ളികളിടയിടെ
 നല്ലൊരീവെളിച്ചത്തിൽപ്പൂക്കൊട്ടു വഹിച്ചിളം-
 പല്ലവാധരികളുറനാട്ടിലെപെൺകിടാങ്ങൾ,
 കേവലമകൃതിമപ്രകൃതിസൗന്ദര്യത്തിൽ-
 ഭാവസംശുദ്ധിമാത്രം പുണർത്തേൻക്രമുകൾ,
 “പൂരക്കണ്ണുക”ളെന്ന ലക്ഷണം കാണിക്കുവാൻ
 ചാരുവായ് കരിങ്കപ്പിവളകൾ ധരിപ്പവർ,
 പ്രകൃതീശപരി തന്റെ കോമളച്ചെഞ്ചുണ്ടിലി-
 പ്പരിശുദ്ധമാം വെള്ളപ്പുഞ്ചിരി കണ്ടിങ്ങിവർ
 ചെമ്പടുവിരിപ്പിലും, വെൺപടുവിരിപ്പിലും
 ചെങ്കഴൽ വെച്ചങ്ങോരോ മുളിവു ചമച്ചിതാ!
 അഴിഞ്ഞ വാർകുന്തളം ചുമലിൽ താങ്ങി മനം
 മുഴിഞ്ഞുനോക്കീടുന്നു പൂങ്കലയരുകുവാൻ.

പൂരത്തെ പൊടിപ്പൂരമായിന്നുകൊണ്ടാടുവാ..
 നാരാഭിച്ഛാരിത്തങ്കപ്പെൺകൊടികളെ നോക്കി;

വിരിഞ്ഞ പുഷ്പങ്ങളാൽ ചിരിച്ചു പലേടവു-
മെരിഞ്ഞി, ചെവരത്തി, കുറഞ്ഞി, കുരുക്കത്തി.
തെച്ചിയും, മാന്ദാരമിച്ഛാനു പുവല്ലിക-
ഉച്ചില്ലക്കരം നീട്ടിയങ്ങതാ വിളിക്കുന്നു!

ഓമനക്കിടാങ്ങളെ! പോകവിൻ തലോടുവിൻ
ശ്യാമമുച്ചെടികൾതൻ കോമമു ലലങ്ങളെ.
അസ്സഹോദരികളെച്ചുംബിച്ചങ്ങവർ തന്നൊ-
രസ്സലാം പ്രണയാർദ്ര ചൈതന്യസുമങ്ങളാൽ;
വാരദേവന്റെ കണ്ണിൽക്കുരിഞ്ഞു വെണ്ണീറായ
കാമദേവനെ നിങ്ങൾ നിർമ്മിപ്പിൻ സുമംഗളം.

ശാരദാവ്യാഭം

1

ധരയുടെ പരിതാപം നീങ്ങവെ നീലമോലം
ശരമഴകളെ നിർത്തി വെച്ചുതന്നിരൂപാപം
സരസസുരഭിവാതംകൊണ്ടു വീപ്പിട്ടു മന്ദം
ശരദതുവിനു നല്ലീ ലോകരക്ഷാധികാരം.

2

രവി കനകകിരീടം നല്ലുവാനാം ലലാടം
സുവിശദ സുകുമാരം ദീർഘരോദഗ്ഗുരീരം
അവിരള തുണവുന്ദപ്പച്ചവസ്ത്രം ധരിച്ചു
ഭൂവിശരദതുരാജൻ രാജ്യഭാരം തുടങ്ങി.

3

തനിമുതുജലചേലം പൂണ്ടെഴും പത്മകോശ-
സ്തനികൾ നദികൾ കാശസ്തോമ വെൺചാമരത്തെ

അനിയതചലവിചി കൈകളാൽ “കങ്കണാളി”
ധനിയൊടു മിളമീൻകണ്ണിട്ടു വീശിത്തുടങ്ങി.

4

മഴയിൽ മുഴുകി നീന്താൻകൊണ്ടിടേം നാരിമാർ കാർ-
കുഴൽനിരക “ഉഴിച്ചു” പൂണ്ടു “ശുഭ്രാഞ്ചര” ഞ്ഞ
പഴയപടി പറക്കും പക്ഷിഗുണങ്ങളാൽ, ന-
ല്ലഴകൊടു പല മട്ടിൽത്തോരണം കെട്ടിനില്ലായ്.

5

ജലനിധി പല ഭേരീവാദനം ചെയ്തു, വാരി-
പ്പല കുലഗീരി പാരിൽ ചെയ്തായ് പുഷ്പമാരി
വലഭിദപലനീലപ്പായ വൃക്ഷമുവട്ടിൽ-
സ്സലഭകളഭ്യേനംപോലെ മന്ദം ചലിപ്പു.

6

അരുണകിരണപുഞ്ജപ്പൊൻതലക്കെട്ടു വെച്ചും
തരുണതയൊടു പച്ചക്കണ്ണുകെഴുലം ധരിച്ചും
ഉരുതരബലശാഖാ ദണ്ഡശണ്ഡങ്ങൾ പൂണ്ടും
തരുപടലികൾ നിൽപ്പു കർമ്മന്മാർ ഭടന്മാർ.

7

ശ്രുതിയൊരനിലതെറൊതോതി ഭൃംഗങ്ങളെങ്ങും
ശ്രുതി സുഖകരഗീതം കോകിലം പാടിനില്ലായ്
നദികൾ നിജതരംഗംകൊണ്ടു കൊട്ടിത്തുടങ്ങും
മുദിതലതകൾ മെഴലിപ്പുവൃതിത്താട്ടമാടി.

8

വയലുകളിൽ വിളയം നെൽപ്പൊൻകതിർച്ചാത്തു, ഭക്ത-
പ്രിയമോടണിനിരന്നിട്ടുള്ള തെങ്ങിൻഫലങ്ങൾ

വിയതിരുചികൾ വീശൂ പൃഗപകപങ്ങളേവം
സ്വയമവനി രചിപ്പൂ ശോഭനം പ്രാഭൃതൈരലം.

9

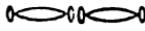
പകലിതുവിധമോരോന്നാചരിച്ചുണ്ടു പോകെ-
സ്സുകലദിശി പരത്തിച്ചാരുസിന്ദൂരരാഗം
ശകലിതതന്ത്രാപം സന്ധ്യ വന്നെത്തിവാനി-
ന്നകമഥ ഗതലോപം വെപ്പു നക്ഷത്രദീപം.

10

ഘനമിരുൾമുടി നീക്കിക്കോമളം സോമബിംബാ-
നനരുചിമുദ്രഹാസം യാമിനീദേവി തുകി
വനതലശീതിവണ്ണപ്പട്ടണിഞ്ഞുള്ള ശൈല-
സ്തനജലന്ധരമാലാഹാരയായ് വന്നനിൽപ്പു.

11

വെള്ളിപ്പുകൾ നിറഞ്ഞ നീലനിറമാം-
മേക്കട്ടിമച്ചിന്നകം
പള്ളിപ്പാർ മുദ്രമെത്തമേൽ ധവളവ-
സ്രുത്തിൻ വിരിപ്പിൽ സ്വയം
തുളളിച്ചാടി രസിച്ചിടുന്ന പവന-
പ്പെതങ്ങളെക്കണ്ടു, മു-
ത്തുള്ളിൽപ്പൂണ്ടു ശരത്തുമദ്രാചിതയാം
രാവും ചിരിക്കുന്നിതാ!

അമൃതസപാദം

(കേക)

ഞാനറിഞ്ഞതേതിനെച്ചിന്തിപ്പു, പരിച്ഛിന്ന-
മാനസപ്രേരണയാൽ കഥിപ്പു, പ്രവർത്തിപ്പു,

നൂനമാവക സർവ്വവിഷയങ്ങളുമെന്നെ-
 ദ്രീനനാക്കുന്ന സുഖഭുഖാഭിദപദങ്ങളാൽ.
 ഞാനറിയാതെ ചില കാലമെൻ മനസ്സുക-
 ല്യാനത്തിൽ നിലീനമായ് മടങ്ങി വരുന്നേരം
 ആനന്ദാമൃതസ്നാനം കഴിച്ചുദ്രിയാമൃത-
 പാനത്താൽ പരമരൂപിയെനിക്കും തരികയാമു.
 എങ്ങുനിന്നാണിസ്സുധാലഭിയെന്നെനിക്കുമെൻ-
 ചങ്ങാതി മനസ്സിനു മറിവില്ലിതേവരെ
 ചോദിക്കാറുണ്ടു പലവട്ടവുമിക്കാളും ഞാൻ
 വാദിച്ചുനോക്കാരുമുണ്ടെൻമനസ്സോടെപ്പോഴും;
 ഉത്തരമൊന്നുമാത്രം “ഞാൻ നിന്നിൽക്കടുങ്ങിയാ-
 ലിത്തരം ചോദ്യം ഞാനുമാവർത്തിക്കയേയുള്ളു.
 നാം തമ്മിൽ ഞാനും നീയുമെന്നൊരിദപദപാവം
 താൻതന്നെ ലയിക്കുമ്പോളില്ലൊരു ചോദ്യംപോലും”

എങ്കിലും പറയാം ഞാനഹന്തേ! നിനക്കുള്ള-
 സങ്കടപരിഹാരമുണ്ടാക്കാൻ ചിലതെല്ലാം.
 ദേഹാഭിമാനമൂലം നീയുതിൽക്കടുങ്ങി ദു-
 മ്മോഹത്താൽത്തൻവലിപ്പം കാണാതിങ്ങിരിക്കയാം.
 തന്നത്താനറിയാത്ത സിംഹക്കട്ടി പണ്ടാടായ്-
 ത്തിന്നു പുല്ലെന്ന കഥ നിന്നിലാണിരിക്കുന്നു.
 നീതന്നെ നീന്റെ രൂപം കാണുന്ന കാലംവരെ
 ഭീതനായ് മൃതിയിൽ നീ ചോദിക്കുമിച്ഛോദ്യങ്ങൾ.

അല്ലെങ്കിലഹന്തേ! നീ നല്ലൊരു ചെറുകുളം
 കല്ലുകൾ കെട്ടിത്തടുത്തിടീന ജലാശയം.

ഭൂമിയിലവ്യക്തമാമംബരാശിയിൽനിന്നു
 സീമപുണ്ടുൽ ഗമിച്ചു തടാകംതന്നെയോ നീ.
 ലൗകികതാപത്രയം തട്ടി നീ പതരവോ-
 ഊകലപ്പെടുകയാമുൾക്കരുത്തില്ലായ്കയാൽ.
 അക്കാലമെല്ലാം ഭവാൻ പുണ്യസംസ്കാരമാം നി-
 ന്നുൾക്കാതൽ മനസ്സിനെധ്യാനത്തിൽ നിയോഗിച്ചു.
 ആ മനസ്സുഹന്തേ! നിന്നൊപ്പമായ് കടന്നങ്ങു
 നാമരൂപാദിഹീനമഖണ്ഡപദത്തിങ്കൽ
 പ്രേമകല്പോലമാളുമുതസമുദ്രത്തിൽ
 നാമനുഭവിക്കുന്നതു സച്ചിദാനന്ദാമൃതം.

തൊഴിലാളികൾ

(അനന്ത)

പ്രകൃതിതന്മക്കൾ ചിരംജീവിക്കളി-
 സ്സുകൃതശാലികൾ തൊഴിലാളികളാം.
 വെളുപ്പിനന്നനിങ്ങുദിക്കുന്നു ചോര-
 ത്തിളപ്പുകൂടിയ തൊഴിലാളി സൂര്യൻ.
 സകലദിക്കിലും നിജരശ്മികളാൽ
 പകലു നിർമ്മിപ്പാൻ പവിത്രനദ്രേഹം
 അരനിമിഷവുമടങ്ങിനില്ക്കാതെ
 ചരിക്കുന്നില്ലയോ ചരാചരബന്ധു.

അടുത്തുതരൊരാൾ തൊഴിലാളി വായു
 മിടക്കനദ്രേഹം സദാചരിപ്പവൻ;
 അകന്ന വസ്തുക്കളെടുപ്പിച്ചുവെച്ചു-
 മകാറിവെച്ചുമങ്ങുതത വസ്തുക്കൾ,

തരാതരംപോലെ സദാതൊഴിൽചെയ്തു
 ചരാചരങ്ങളെസ്സുഖിപ്പിക്കുന്നില്ലേ?
 ജലജന്തുക്കളാം തൊഴിലാളികൾക്കു
 വലിയ നേതാവിസ്സുമുദ്രമെപ്പൊഴും.
 പല രത്നങ്ങളുത്തൊഴിലാളിക്കൂട്ടം
 പരിശ്രമിക്കുന്ന ഫലങ്ങളല്ലയോ!
 നടുവിലിക്കടൽ പരമശാന്തമായ്
 നടത്തിപ്പു ജോലി തൊഴിലാളികളാൽ
 മടിയന്മാരായ മനുഷ്യരെക്കണ്ടു
 കടൽ കിടന്നിങ്ങു കലഹിച്ചീടയാം

തൊഴിൽ വളർത്തുവിൻ! തൊഴിൽ വളർത്തുവിൻ!
 തൊഴിലിൽ നിന്നല്ലോ ധനത്തിനർത്ഥം.
 പരന്ന നൽത്തൊഴിൽത്തിരമാല തള്ളി
 യിരുമ്പുവോൾ പൊതു നരയത്രേ പണം.
 പണം പണമെന്നു പരക്കെപ്പാഞ്ഞു നാം
 മൂണത്തിൽ വീഴേണ്ട നരയാണപ്പണം.
 വഴുതിപ്പോകമാ നരയിൽ വീഴാതെ
 തൊഴിൽ വളർത്തുവാൻ പരിശ്രമിക്ക. നാം.
 തൊഴിൽചെയ്തുന്നിത്യ മൂണരട്ടേ ബുദ്ധി,
 പൊഴിയട്ടേ വീഴും സദാ ഞരമ്പുകൾ.
 തൊഴിൽചെയ്തു നിത്യം തുടക്കട്ടെ രക്തം
 മിഴിച്ചുനീലുട്ടെ തനവിൽസ്സെഴുഭാഗ്യം;
 തൊഴിൽമാതാവിനെ നിയതംസേവിച്ചാ-
 ലൊഴിയാതെ തരം നമുക്കുന്നമവൾ.

നിജയതംകൊണ്ടു സമാജ്ജിച്ഛോരണം
 ഭജിക്കുവാൻ സ്വാഭാപരമായും കൂടുമേ!

തൊഴിലില്ലാത്തവൻ ദരിദ്രൻ രോഗിയും.
 തൊഴിലെടുപ്പവൻ സുഖി ധനാധ്യക്ഷനും.
 ജഗന്നിയന്താവാം തൊഴിലാളി തീർത്ത
 മികച്ച സമ്പത്തിജഗത്തു സർപ്പവും.

മുരളീഗാനം

(മഞ്ജരി)

താളം പിടിച്ചൊരോ കേളി തുടരുന്ന-
 കാളിന്ദി നീയെന്തനങ്ങിടാത്തു?
 പൊന്നരയന്നമേ! താമരത്തൽ കൊത്തി-
 ത്തിന്നാതെ, നീയെന്താണോ പാർത്തിരിപ്പൂ?
 വണ്ടേ! നീയെന്തിനു വിണ്ടലത്തിൽ നീല-
 ചെണ്ടെണുപ്പോലെ പറന്നിടാത്തു?
 ചാഞ്ചാടുന്നില്ലാരവത്തി! നീയെന്തിതു
 വെഞ്ചാമരം വീശൽ നിർത്തിയോപ്പ്!
 പച്ചിലക്കാടേ! നിൻപത്രങ്ങൾക്കെല്ലാമീ
 നിശ്ചലമെന്തെന്നു പിടിച്ചുതെന്തേ!
 ചെമ്പവിഴംപോലെ കണ്ണമടച്ചെത്ത
 സമ്പ്രതി ധ്യാനിപ്പൂ ശ്വരീകേ! നീ?
 കാകന്ദപ്പങ്കുല കണ്ടും മദിക്കാതെ
 ക്രകാത്തതെന്തു നീ കോകിലമേ!

പിഞ്ചരം വിടാതി നീ നൃത്തം തുടരാൻ കാൽ
 പൊന്തിച്ചു നില്പതെന്താൺമയിലേ!
 നീണ്ട നയനംകൊണ്ടെന്തൊന്നു ക്ഷവാൻ
 വീണ്ടും നിനപ്പു നീ പള്ളിമാനേ!
 കാളക്കിടാവെത്തഴുകി "പ്പുലിനഖ-
 മാല" നീ ചാത്തുണോ ശാർദ്ദൂലമേ!
 സംഹാരഭീതിയകന്നു നിൻമസ്തകം
 "സിംഹാസന" മായോ കൊമ്പനാനെ!
 "കൊഞ്ചിക്കളിക്കുന്ന പൂവല്ലി! മിണ്ടാതെ,
 പൂഞ്ചിരിനീയെന്തു തുകിനിൽപൂ!
 തിണ്ണം കരുകല്ലേ! നീയെന്തലിയുന്നു
 വെണ്ണനെയ്യായോ നീ ഗോകുലത്തിൽ!
 അമ്മതന്നമ്മിത്തപ്പാൽ നകരംപോലെ
 നന്ദുഖം പൊന്തിച്ചു വാലുമാട്ടി,
 ഓമനക്കന്നുകിടാങ്ങളേ! നിങ്ങളെ-
 ന്നാമുശ്ലപീയുഷപാനംചെയ്തു.
 മാഞ്ചേൽമിഴിമാരേ! നിങ്ങളെങ്ങാണിനു
 മാനസപുഷ്പങ്ങളച്ചിക്കുന്നു.
 കൊച്ചുപെരങ്ങളെ നിങ്ങളിപ്പിഞ്ചുകാൽ
 വെച്ചുകൊണ്ടാടിക്കളിപ്പതെന്തേ!
 അച്യുതന്ത്രതന്ന നന്ദുരളീഗാന-
 സച്ചിദാനന്ദലഹരിയാലോ?
 ബ്രഹ്മാണഡമാകവേ തൻകലാകർഷിക്കും
 ബ്രഹ്മാനന്ദമാണീ വേണുഗാനം.

അദ്ധ്യായകവാശാല

1

സർവ്വജ്ഞനാത്മാവിത! ബുദ്ധിസിംഹാ-
സനന്തിലദ്ധ്യാപകനാഥനായി
അടുത്തതാ ചിത്തവിചാരസംഘം
പഠിപ്പിതദ്ധ്യാപകവിദ്യയെല്ലാം,

2

ആത്മാവിൽനിന്നുത്തമപാഠമെല്ലാം
മനോവിചാരങ്ങൾ പഠിച്ചുവേണം
പത്തിര്യയക്ഷുദ്രികളേ വെടിപ്പായ്
സർവ്വം പഠിപ്പിച്ചു മിടുക്കരാക്കാൻ.

3

എന്നാൽ പരാത്മാവിഹ ദേശികേന്ദ്രൻ
മനോവിചാരപ്രിയശിഷ്യരോടായ്
അടുത്തു നിത്യം പെരുമാറിയോളം
പാഠക്രമം കേൾക്കുക നാംപ്രശാന്തം.

4

സ്വയംപ്രകാശൻ തുരുവയ്ക്കുനാത്മാ-
വദ്ദേഹമാദ്യം മധുരസ്തിതത്താൽ
പ്രേമാമൃതം തുക്കകയാണ ശിഷ്യ-
വർഗ്ഗങ്ങൾതൻ ദുർഗ്ഗതി നീങ്ങുവനായ്.

5

ആനന്ദലോലായതവീക്ഷണത്താൽ
സ്വശിഷ്യനേത്രം സകലം കവനം

തൃക്കച്ചിൽ വെച്ചീടിന പുസ്തകത്തെ
വായിച്ചുകേൾപ്പിച്ചതു മനമനം

6

ചരാചരത്തിൻ ശുഭ്രസൃഷ്ടിരക്ഷാ-
നാശക്രമം ബുക്കതിലാദ്യപാഠം
സൃഷ്ടിപ്രണാശങ്ങൾ നടത്തുവാനാ-
യിശന്നതാനാണധികാരമെല്ലാം.

7

രക്ഷാധികാരങ്ങൾ മനുഷ്യവർഗ്ഗം
നടത്തുവാനാവലതായബുക്കിൽ
ധർമ്മങ്ങൾ വണ്ണിച്ചു സമസ്തഭൂത-
ഹിതങ്ങളുദ്ധ്യായശതങ്ങളാലേ

8

സമസ്തധർമ്മങ്ങളിൽ മുഖ്യധർമ്മ-
മഹിംസയാണെന്നു വിളിച്ചുചൊൽവൂ
ഞ വാക്കിനത്ഥം ഗുരുദേവദേവൻ
വ്യാഖ്യാനപൂർണ്ണം പറയുന്നു കേൾപ്പിൻ !

9

ഞാനേകനാത്മാവഖിലത്തിൽ നില്ലേ,
ഹിംസിക്കിലെങ്ങും മമ നോവുതന്നെ
ചെയ്യാല്ല ഹാ! ഹിംസയെ ഹിംസനീങ്ങാൻ
തിതിക്ഷയാം ദേവിയെയാശ്രയിപ്പിൻ.

10

സർവ്വം പൊരപ്പാൻ വിരുതേകിടുന്ന-
തിതിക്ഷയാം ദേവിയെയാശ്രയിച്ചാൽ

ആ ദേവിയദ്ധ്യാപക മാർഗ്ഗമായി-
 കടന്നു വിദ്യാത്ഥികളെപ്പുലർത്തും.

ഓണപ്പടവ

(“മാഞ്ചലി നാടുവാണിടം കാലം” എന്ന മട്ട്)

വെൺമഴുക്കാരനാം മാമുനിക്കു — 1)
 കണണിയാകിന ഭൂതലമേ! — 2)
 പശ്ചിമഘട്ടത്താൽ കോട്ട കെട്ടി
 നിശ്ചിതസീമമാം സാമ്രാജ്യമേ!
 വാരിധി നിത്യമായ് കല്ലോലത്താൽ
 വാരിത്തരം രത്ന സങ്കേതമേ!
 ഭാരതമേദിനിലാളിക്കുന്ന—
 ചാരിത്രശുദ്ധമാം സന്താനമേ!
 കേരകീർത്തിമാലയും ഭൂദേവീയാൽ
 കേശത്തിൽ ചൂടിക്കും കേരളമേ!
 അമ്മേ! നിൻമാഹാത്മ്യ വണ്ണനം താ—
 നിമ്മക്കൾക്കേറുന്ന ചാരിതാത്ഥ്യം!!

വാരിധിമേലോട്ടുയർന്നുപോലെ
 പാരിച്ചു നിന്നുടെ വാനിടത്തിൽ,
 തിണ്ണം പരന്നുള്ള മേഘമാർക്കും
 കണ്ണെഴുതീടുന്നാരഞ്ജനമോ!
 അങ്ങിങ്ങായ് പാറുന്ന മിന്നൽമാല
 അഞ്ജനം കോരുന്ന പൊൻകമ്പിയോ?
 ആഴിതൻ കല്ലോലമെന്നപോലെ
 പാഴിടിച്ചുട്ടിയാമേഘവൃന്ദം

കോലാഹലവർഷമോർമ്മിപ്പിച്ചു
 കോരമയിർകൊള്ളിപ്പു സസ്യങ്ങൾക്കും
 കേളികേടുള്ള കഥകളിക്ക്
 കേളിക്കൊട്ടാദൃശത്തെ വിജ്ഞാപനം!!

വ്യോമജ്യോതിശ്ശോഭപുഷ്പമാലയും
 കാർമേഘ കേശത്തിൽ മുടിമുടി
 ശ്യാമമായ് വന്നൊരീ വർഷംഗ്ന
 ഭ്രമാവിയലുമെൻ ദേവി! നിന്നെ
 പൂമാരിപോലെ ചൊരിഞ്ഞീടുന്ന
 തുമഴ തുകിടുകുപ്പിക്കുന്നു.

അമ്മേ! നിൻസ്നാനത്തിൽക്കേൾക്കുന്നിതാ,
 നീർമല വാദ്യങ്ങൾ വാനിൽനിന്നും;
 അല്ലെങ്കിൽ, കേൾപ്പതിദ്രിവ്യോത്സവം
 ചൊല്ലിപ്പൊട്ടിക്കും കതിനകളോ?
 എന്തൊന്നു പായുന്നിതാകാശത്തിൽ
 നീന്തിയങ്ങിങ്ങായ് തീബാണങ്ങളോ?

സ്നാനം കഴിഞ്ഞതിൻ ദിവ്യതീർത്ഥം
 പാനംചെയ്തയാലേ വാരിരാശി
 ആനന്ദംകൊണ്ടു മതിമറന്നു
 താനങ്ങു തുള്ളിക്കളിച്ചീടുന്നു.
 കാനനജാലത്തിൽ വീഴുന്നോരീ
 സ്നാനജലങ്ങളിൽ മുങ്ങിപ്പൊങ്ങി
 ആനകൾപോലെ കളിച്ചീടുന്നു
 നന്നമിപ്പർച്ചത വൃന്ദങ്ങളും.

“വെള്ള”പ്പുരുത്തിയെക്കുടമാ-
 യുള്ളോരു ചക്രയിൽ വെച്ചുമെല്ലേ
 ചക്രം തിരിക്കവേ ചിങ്ങമെന്ന
 നൽക്കതിരിൽ നേർത്തു നേർത്തുകൂടി
 വെൺനൂലായ് തീരുന്ന വർഷയാര
 ചേർന്നിതാ സന്ധ്യസമൃദ്ധങ്ങളിൽ;
 പൊന്നൊളിപ്പുവാട നെയ്യു നെയ്യു
 മന്ദമെന്നമ്മയെ വർഷാംഗന
 ഓണപ്പുവയടുപ്പിക്കുന്നു
 പ്രാണപ്രിയതോഴിയെന്നപോലെ!

മാബലി നാടു വാണീടും കാലം

മാനുഷ്യരെല്ലാരുമൊന്നുപോലെ”

മാതാവേ! യോണപ്പുവയായി
 മാനുഷീ വാക്യം നീ തന്നു പണ്ടേ
 തുമ്പുകെട്ടാലുമാ വസ്രുത്തിൻറെ
 തുമ്പു പിടിച്ചു നടപ്പു ഞങ്ങൾ!
 നിൻ ചുകുപുനീരയിങ്കൽനിന്നി-
 ക്കമ്പിളിൽക്കൊടുവതു വാരി ഞങ്ങൾ
 തമ്പുരാട്ടി! നിൻറെ പൂമുററത്തിൽ-
 തുരുമ്പുവായിട്ടുണ്ടുപിടിക്കുന്നു.

ശ്രീചക്രഗാനം

ഒരു പെൺകൊടി ചക്രയിൽ നൂൽ നൂറുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ചക്ര തിരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ അവൾ പാടുന്ന പാട്ടാണ് 'ശ്രീ ചക്രഗാനം'. നൂൽ നൂറുകൊണ്ടിരുന്ന ആ ബാലികയുടെ ചിത്രത്തെ കവി ചുരുങ്ങിയ വാക്കുകൾകൊണ്ട് വരച്ചുകാട്ടുന്നു.

വാർകുന്തളം=അഴകുററ തലമുടി. താർ=പുഷ്പം. സന്യുണ്ണ പ്രേമാംബുധി=നിറഞ്ഞ പ്രേമസമുദ്രം. വീചി=തിര. (ചന്തം തി കഞ്ഞ കൺപുരികങ്ങൾ ഇളകുമ്പോൾ പ്രേമസമുദ്രത്തിൽ തിരകളായതനുവോ എന്നു തോന്നും.) രാഗം=ചൈതന്യം (പ്രേമച്ചൈതന്യം ക്ഷമപ്പെട്ടായി റെററിയിൽ കിളിത്താണോ എന്നു തോന്നും). രമ്യാനനച്ചെന്താമരപ്പൂ=മനോഹരമായി മുഖമാകുന്ന ചെന്താമരപ്പൂ. (നൂൽ നൂല്പിലുള്ള പ്രയത്നത്താൽ മുഖം ചുകന്നിരിക്കുന്നു.) തീർത്ഥസരിൽ ക്ഷേത്രഭൃഷണം=തീർത്ഥസരിത്തുകൾ (നദി, നൂൽ എന്നും) ക്ഷേത്രങ്ങളും (അമ്പലം, വിളഭൂമി എന്നും) അലങ്കാരമായവ; (ഭാരതത്തിന്റെ പരിപാവനതയും ജലസമൃദ്ധിയും ഫലസമൃദ്ധിയും വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു.) ഭൂവണ്ഡങ്ങൾ=വൻകരകൾ. ആഖണ്ഡലഭൂ=ഇന്ദ്രലോകം (സ്വർഗ്ഗം). [കാലമാകുന്ന ചക്രയിൽ നൂറെറടക്കുന്ന നൂൽത്തിരികളായി നാളികളെ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതിന് സന്ദർഭാനുസാരേണ പ്രത്യേകം ആസ്വാദ്യതയുണ്ട്.] മഞ്ഞമലക്കുഞ്ജം=ഹിമാലയ (സാനക്കളിലെ) വള്ളിക്കുടിൽ. [കാലചക്രത്തിലെ നൂൽ നീളുമ്പോൾ ഭാരതജനനിയെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിദ്യാധരസ്ത്രീകളുടെ പ്രവൃത്തിയെയാണ് ആ ബാലിക അനുഭവിക്കുന്നത്. മഹത്വമുള്ളവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നവർക്കുണ്ടല്ലോ.] സ്വർണ്ണപുഷ്പരണി=പൊൻതാമരപ്പൊയ്ക. പുണ്ഡരീകത്താപ്പൊയ്ക=വെൺതാമരപ്പൊയ്ക. മണ്ഡനം=അലങ്കാരം. [പൊൻതാമരപ്പൊയ്കകളും വെൺതാമരപ്പൊയ്കകളും ഹിമവാന്റെ കിരീടത്തെ അലങ്കരിക്കുന്ന നിറന്ന വൃത്തമൊത്ത

രത്നങ്ങളാണെന്നുതോന്നും] ശീതമാരുതൻ=കുളിർവായു. ആകാശചക്രവാളം=ആകാശമണ്ഡലം. ലോകോത്തരം=അത്യുൽകൃഷ്ടം. [കുളിർവായു കീർത്തിയ്ക്കുന്ന ഭാരതത്തിന്റെ മഹാത്മ്യം കേട്ട് നക്ഷത്രഗോളങ്ങളിലെ ജീവരാശികൾ ഇവിടെ ജനിക്കുവാനുഗ്രഹിക്കുന്നു. ഭാരതത്തിന്റെ അതിമാഹാത്മ്യം വ്യജ്ഞിയ്ക്കുന്നു.] സത്യഭാമ സുദർശനചക്രത്താൽ നരകാസുരനെ കൊന്നതിനു് സദൃശമായി ആ ബാലിക ദാരിദ്ര്യനരകനെ ചക്രയാൽ കൊല്ലുന്നു. ചന്ദ്രാക്ഷ്വഹ്നിരൂപശ്രീ ചക്രം=ചന്ദ്രന്റെയും സൂര്യന്റെയും അഗ്നിയുടെയും രൂപത്തിലുള്ള ശ്രീചക്രം. ശ്രീചക്രം സോമസൂര്യ ധനലാഭകമാണെന്നും സർവ്വ ലോകങ്ങളും അതിൽനിന്നുണ്ടായി അതിന്റെ ബഹിഃപ്രകാശനങ്ങളായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നെന്നുമുള്ള കൌളതത്വത്തെ കവി ഇവിടെ സംയോജിപ്പിക്കുന്നു. ഭാരതത്തിലെ സൂക്ഷ്മശക്തി അഥവാ ആത്മശക്തി ആ മഹാമൈത്രവ്യമാണെന്ന് സാരം. ഗോചരയല്ലാത്ത=കാണാൻകഴിയാത്ത. (പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടും മനസ്സുകൊണ്ടും കാണുവാനോ അറിവാനോ കഴിയാത്തതാണ് ആ ശക്തി.) ശോചനീയജന്മക്ലേശം=(വ്യസനിക്കത്തക്കതായ) ജന്മംകൊണ്ടുള്ള അശുൽപാട്. [ജന്മം എപ്പോഴും ക്ലേശകാരിയാണ്. ജന്മത്തിൽനിന്ന് മോചനം സമ്പാദിക്കുന്നതത്രെ പരമസുഖപ്രദം എന്ന് ആചാര്യന്മാർ ഉന്ദോധിപ്പിക്കുന്നു.] സമ്പ്രീതം=സന്തോഷമുള്ളവൾ. ചിച്ഛക്തി=ജ്ഞാനശക്തി. [പ്രപഞ്ചം രചിയ്ക്കുന്ന ആ പരമജ്ഞാനശക്തി എന്നർത്ഥം.] കന്ദനീക്കിട്ടാണ് പരുത്തിത്തിരികൾ തയ്യാറാക്കുന്നതും. അധർമ്മക്കരു കലനം ധർമ്മധർമ്മപ്പരുത്തിയിൽനിന്ന് കന്ദനീക്കി ശ്ലേഷിക്കുന്നധർമ്മവർത്തികൾ മാത്രമേ ചക്രയുമായിബന്ധപ്പെടുന്നുള്ളൂ. ധർമ്മവർത്തികൾ=ധർമ്മമാകുന്ന തിരികൾ (ധർമ്മത്തിൽവർത്തിയ്ക്കുന്നവർ എന്നും.) ധർമ്മപാലകന്മാരാണ് ചക്രയെ പരിലാളിക്കുന്നതും. ചക്രയുടെ പിന്നിലുള്ളസന്ദേശംധർമ്മികമാണല്ലോ. കീർത്തിനീയം=സ്തുതിയ്ക്കു തക്ക ക്ഷാരം=ഉപ്പ്. [ലവണസമുദ്രത്തിൽ

നിന്നു് ഉച്ഛിന്ദൻ അംശത്തെത്തള്ളി ആവിടെ മാത്രമെസ്മര്യൻ
 എടുക്കുന്നുള്ളു. ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു് അധർമ്മത്തെത്തള്ളി ധർമ്മ
 ത്തെ കൈക്കൊള്ളുന്നതുപോലെതന്നെ.] അംബരം=ആകാശം.
 [സൂര്യൻ നിശ്ചലമാണെന്ന ശാസ്ത്രീയ തത്വത്തിന്നു് ഇതു് വിച
 രീതമാണെങ്കിലും സാധാരണ ദൃഷ്ടിയുള്ളു തോന്നൽ മാത്രമാണു്
 ഇവിടെ കാണിച്ചിട്ടുള്ളതു്.] അംബു=ജലം. തനപീവലംകയ്യു്=
 സ്രീയുടെ വലത്തെക്കൈ. നലം=വേഗത്തിൽ(നല്ലപോലെ എ
 ന്നം) ചാരവണ്ണപ്പുഞ്ചിരി=മനോഹരമായ നിറന്ന പുഞ്ചിരി.
 ശുഭ്രം=വെളുത്ത. സതപം=ചൈതന്യം. [ശുദ്ധവും സാത്വികവു
 മായ വണ്ണാശ്രമധർമ്മം എന്ന പ്രതീതി.] നിർഭരം=ഏറ്റവും; നി
 ഭാസിപ്പിഴ്കുക=ശോഭിപ്പിഴ്കുക. തതു=ആൽ. (ഖദിർആലി
 ന്റെ നിറം ശുദ്ധ ധവളമാണല്ലോ.) ധർമ്മതു=ധർമ്മമാകുന്ന
 ആൽ (പരമാത്മാവു് എന്നും) ഗുണം=നന്മ (ചരടു് എന്നും) വ
 ലു്ഗ=മനോഹരം; ജോതിസ്സു്=പ്രകാശം; ദ്യോതിഷ്കുക=ശോ
 ഭിക്കുക.

— — —
 കാരുണ്യധാര.

യേശുദേവന്റെ മഹത്തായ കാരുണ്യത്തെ ഈ കവിതയ്ക്കു
 ൽ കീർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു. പാപികളിലും പതിതരിലും കരുണാമൃതം
 തുകി നന്മ വളർത്തുകയെന്നതായിരുന്നു ആ മഹാപുരുഷന്റെ ജീ
 വിതപ്രതം.

നിർമ്മലം=പരിശുദ്ധം; മർരാരാവം=മർരശബ്ദം. പ്രേമ
 രേഖാകിതം=പ്രേമരേഖകളെക്കൊണ്ടു് അടയാളമിട്ടു. [ഇലയുടെ
 ഞരമ്പുകളെ പ്രേമരേഖകളായി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.] കോമളം=ഭം
 ഗിയുള്ള ശാഖാഭാഗം=കൊമ്പുകളാകുന്ന കൈകളുടെ അറ്റം
 [വിരലുകൾ] മാമരം=വന്മരം. [ഈ വന്മരം ക്രിസ്തുദേവന്റെ
 ചിത്രത്തിന്നനുരൂപമാണു്. കരകവിഞ്ഞ പ്രേമത്തോടുകൂടി മനു
 ഷ്യരെ പ്രാപമോചനമേല്ക്കുവാൻ ക്ഷണിയ്ക്കുകയാണല്ലോ ആ

മഹാത്മാവും ചെങ്കുത്തം.] ശില്പനൈപുണ്യം=ശില്പസാമർത്ഥ്യം. ചുഴുചുറുചുറു. മണ്ഡലം=പുത്തം, ഗാത്രതേജസ്സ്=ശരീരശോഭ. സ്തിശ്ചമസൃണം=മിനുത്തു മുറിയകേശം=തലമുടി, മുശ്ചം=മനോഹരം. ശ്യാമളകൊണ്ടൽ=കാഞ്ചേഘം. വിണ്ണാറം=ആകാശഗംഗ. സീമന്തരേഖ=മുടി പകുത്ത രേഖ. ദീപിച്ചു=പ്രകാശിച്ചു. വക്രം=വളഞ്ഞ. ചില്ലിവല്ലി=പുരികക്കൊടി; ആയതലോചനം നീണ്ട കണ്ണു; ദ്യോതിച്ചു പ്രകാശിച്ചു. ശൈവലം=കരിമ്പായൽ; ഭൃഷിപ്പിച്ചു=അലങ്കരിപ്പിച്ചു; ശീശ്രുമായ്=വേഗത്തിൽ. സീമ=അതിരും. പ്രേമലഹരി=പ്രേമപ്രവാഹം; നിശ്ചലം=ഇളക്കമറ്റ. പൂണ്ണകുംഭം=നിറക്കടം. തൽബന്നിധിയിൽ=അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തു. തൃഷ്ണ=ദാഹം (ശ്രദ്ധ എന്നും) വിശ്വാസവാപി=വിശ്വാസമാകുന്ന പൊയ്ക്ക. കാന്തം=മഹോഹരം, ആകർഷകം. വക്രം=മുഖം. [പ്രാപികളെയും പതിതരേയും പരിപാലിക്കാനാണോ ക്രിസ്തുദേവൻ മുഖപദം കൂനിച്ചതെന്നു തോന്നും.] ഭീകരം-ഭയകരം. കല്പാന്തം=പ്രളയം. [പ്രളയകാലത്തു സംഹാരമുൽത്തികളായ ദൈവന്മാർ അലരുന്നതുപോലെ. [സമാധാനഭഞ്ജകം=സമാധാനത്തിന്നു് ഭംഗമുണ്ടാക്കുന്നതു്. (ആ കോലാഹലത്തിൽ ക്രിസ്തുദേവൻ ന്നിന്ന കുന്നുംകൂടി ഇളകിപ്പോകുമോ എന്നു തോന്നും.) ധൃത്തർ=ചതിയന്മാർ. ഉരുകേശം=മനസ്സാപം. പേശലാംഗി=സുന്ദരി. [ചുറുമുള്ള ജനക്കൂട്ടത്തിന്നിടയിൽ കെട്ടിൽപ്പെട്ടപോലെ വിഷമിച്ചും അവരുടെ വാക്കുകളാകുന്ന കൂരമ്പുകളേറ്റും അവരുകൾ മനസ്സ് വിണ്ടു] ആരോഹണംചെയ്യുക=കയറുക. അന്തകനെ കാന്തവാക്കുക=കൊല്ലുക. (പര്യായോക്തരീതിയിൽ) ധിക്കാരച്ചാണവെച്ചു=ധിക്കാരമാകുന്ന ചാണയിൽ അണച്ചു. അഞ്ചലം=അറ്റം. ചാതുരി=സാമർത്ഥ്യം. ചഞ്ചലപാംഗി=ഇളക്കുന്ന കടക്കണ്ണുള്ളവൾ (സുന്ദരി, അവൾ നാലുപാടും നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.) വ്യാശ്രി=പെൺപുലി. ദുഷ്ഘോരം=ദുഷ്ഘോരവ്യക്തം. (ദുഷ്ഘോരം പുരുഷന്മാർക്കു് എന്തു ചെയ്യാനുള്ളസപാതന്ത്രവും, സ്ത്രീകൾക്കു് ചാരിത്രദോഷവും കല്പിച്ചു ലോകത്തിൽ അനാർത്ഥം

മുണ്ടാക്കുന്നു.) പാതകം=പാപം. ദിനസരി=ദിനക്കുറിപ്പ് (ഡയറി). കേവലൻ=പരമൻ. പ്രഭാതവേള=പുലർകാലം. പുഷ്പാലം=ഉദയാദ്രി (സൂര്യൻ ഉദിക്കുന്നത് കിഴക്കൻ പശ്ചിമത്തീരത്തോടുള്ളതല്ലെന്ന കവിസങ്കേതം. പുലർവേളയിൽ കാഞ്ചേരി ഉദയാദ്രിയിൽ പാഞ്ഞേറിയാലും സൂര്യൻ ഉദിച്ചു പ്രകാശം പരക്കുമ്പോൾ അവയെല്ലാം അസ്തശോഭങ്ങളാകും. അതുപോലെ ജനക്കൂട്ടത്തിന്റെ ഇരമ്പൽകൊണ്ടു തമസ്സ് ക്രിസ്തുദേവൻ സാതപികോപദേശംകൊണ്ട് അകറ്റുമെന്ന സൂചന കവി നൽകുന്നു.) പുശ്വലി=വേശ്യ. ദൈവജ്ഞൻ=ദൈവത്തെ അറിയുന്നവൻ. തീവ്രം=കഠിനം. തെന്നൽ=തെക്കൻകാറ്റ്. (മേഘങ്ങളുടെ ഇടിച്ചുക്കത്തിലും മിന്നൽ ചീറ്റിലും കാട്ടത്തിലും കൂസാത്ത ആദിത്യനെപ്പോലെ ജനക്കൂട്ടത്തിന്റെ ഇരമ്പത്തിലും ഉച്ചഭാഷണത്തിലും ക്രിസ്തുദേവൻ ക്ഷോഭം കാണിച്ചില്ല.) അധോമുഖമായി=മുഖം കുനിച്ചു നിലയിൽ. കമ്പം=കുലുക്കം. സംഭൃതശാന്തി=ഒരുക്കൂട്ടിയ ശാന്തത. സാധുതപാസാധുതപം=ന്യായ്യതയും അന്യായ്യതയും. വിശ്വംഭരം=ചരാചര മാതാവായ ഭൂമി. പൃതകമ്ബം=പരിശുദ്ധകമ്ബം. ലിപികൾ=അക്ഷരങ്ങൾ. (അവിടെക്കൂട്ടിയവരാരും വല്ല വിധത്തിലും പാപം ചെയ്യാത്തവരാകാഞ്ഞതുകൊണ്ട് പാവനനായ ക്രിസ്തുദേവൻ എഴുതിയ അക്ഷരങ്ങൾ അറിയുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.) കണ്ണശൃലം=കണ്ണുകോരം. ഗ്രാമം=കല്ല്. ശീതതോയോദം=കുളിർനീരുവ്. ആകമ്രം=മനോഹരം. ആകസ്തികവാക്യം=പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞ വാക്യം. പ്രതിബിംബം=നിഴൽ. കന്യം=പാപം. മമ്ബം പിളരുന്ന=സഹിക്കവയ്യാത്ത. ആമഗ്നം=മുങ്ങിയവൾ. ആമയം=വ്യസനം. (മലവെള്ളം അതുവരെ കലശൽകൂട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ജനക്കൂട്ടത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.) പങ്കം=മാലിന്യം. മേറീകമാരൻ=ശ്രീയേശുദേവൻ. ആലോകമാത്രം=നോക്കുകൊണ്ടുതന്നെ. ആലോലവാങ്മധ്യം=ഇളകിത്തുളിപ്പുന്ന മൊഴിത്തേൻ. ചാരത്തം=സമീപത്തിൽ. സാധുശീലം=സത്സപദാവമുള്ളവൾ. ചന്ദ്രകാന്തം=ചന്ദ്രകിരണങ്ങളേറാൽ അലിയുന്ന ഒരു രത്നവിശേ

ഷം. ആശീർവാദം=മംഗളാനുഗ്രഹം. പ്രേമാർദ്രം=പ്രേമത്താൽ അലിവുള്ള. ധന്യധന്യം=കൃതാർത്ഥനേടി തൃപ്തിപ്പെണ്ടവൻ (സുകൃതിനി.)

—*—

അരുവികളുടെ ഷെക്വെൻസ്.

നീലാകാശവിശാലം=നീലാകാശംചോലെ പരപ്പേറിയത്. ആഴി=സമുദ്രം. നവാങ്കരങ്ങൾ=പുത്തൻമുളകൾ (വെള്ളനിറത്തിലുള്ള കുതികളെ ചോലകൾക്കുള്ള അത്യുത്സാഹത്തിന്റെ പുത്തൻ മുളകളായിക്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ചെങ്കതിർ=ചുവന്ന കത്വർ. വെൺകിസലയം=വെളുത്ത തളിർ. അരം=ഏറ്റവും. കരികുംഭം=ആനയുടെ മസ്തകം. ഹരി=സിംഹം. മുക്താഫലങ്ങൾ=മുത്തമണികൾ. (സിംഹം ആനയുടെ മസ്തകം തച്ചുച്ചു മുത്തമണിയുടെ രൂപത്തിലുള്ള തലച്ചോർ ചിതരുന്നതിനു സദൃശമായി തടിയൻ ചോലകൾ പാറമേൽ അടിച്ചു മുത്തമണികളെപ്പോലുള്ള വെള്ളത്തുള്ളികളെ ചിതരുന്നു. മഹാഗഹവരം=വലിയ ഗുഹ. അംഭസ്സം=വെള്ളം. ഗോക്കരം=പശുക്കൾ. കുംഭോദരൻ=പെരുവയറൻ. ജീവനാംശം=ആഹാരഭാഗം (വെള്ളം, (ജീവനം) എന്നും) ജീണ്ണപത്രങ്ങൾ=പഴയ ഇലകൾ. സ്വച്ഛതം=പരിശുദ്ധി. സ്വരം=അരുവി. ആതരം=നെടുനീളെയുള്ള. പൃൽക്കാരം=സപ്പങ്ങളുടെ ചീറൽ. ജലസ്തംഭം=വെള്ളത്തിന്റെ കെട്ടിനില്പ്. വിഹവലൻ=വിറയ്ക്കുന്നവൻ. [മഴക്കാലത്തുള്ള സ്ഥിതിയെ മേഘങ്ങൾ പോരിന് തയ്യാറാക്കുന്ന നിലയിൽ വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. [ഘർജ്ജലം=വിയർപ്പനീർ. പുളച്ചു=അഹങ്കരിച്ചു. ശിലാസംഘം=കൽക്കൂമ്പാരം. സഹസ്രം=പെട്ടെന്ന് കല്ലോലവക്ത്രം=തിരമാലയാകുന്ന മുഖം. [ഗുഹകളിൽ കുടുങ്ങിയ അരുവികളെ സഹായിക്കാനെത്തിയ ചോലകളെ ഭദ്രകാളികളായിക്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.] ജിഹവം=നാക്ക്. ഗുഹാക്ഷി-ഗുഹയുടെ വയർ (ഗുഹാന്തർഗം.) ശാകംഭരി=ഭൂമി (ഭംഗ്യയുടെ ഒരവതാരവിശേഷം). അഗാ

ലഭാവം=ആഴം. വൃക്ഷവല്ലിമാതാവ്=മരങ്ങളുടെയും വള്ളികളുടെയും അമ്മ. സസ്യാമൃതത്തോടുകൂടം=സസ്യങ്ങൾക്ക് അമൃതം നല്കുന്ന തോടുകൾ. [തോടുകളിലെ വെള്ളം നിമിത്തം അവ ഉണങ്ങിപ്പോകാതെ വളരുന്നു.] നെടിയ=നീണ്ട. സുഖരത്നാകരം=സുഖസമൃദ്ധം.

—*—

കരയ്യുഴുത്തം

ശാവം=കൊമ്പ്. തദ്രസനദളോദ്ധ്വനം=അവന്റെ നാക്കാകുന്ന ഇതരവഴിയായി. അനർഘം=വിലമതിക്കവയാത്തത്. സാരസ്വതനിർദ്ധരം=വാക്പ്രവാഹം. ഭൂവി=ലോകത്തിൽ. പകപം=പാകമായ. അനുരൂപം=പററിയവിധം. ചിരാൽ=വളരെക്കാലമായി. പ്രപഞ്ചസക്തർ=സംസാരികൾ. സരസ്വതീവിപഞ്ചി=വാക്കാകുന്ന വീണ. മനീഷികൾ=വിദ്വാന്മാർ. അകന്ദം=പരിശുദ്ധം. വാണി=വാക്ക്. സ്വനഗ്രാഹകയന്ത്രം=ഗ്രാമഫോൺ. ഓത്ത്=(വേദവും മറ്റും) പറഞ്ഞുകൊടുത്തു ചൊല്ലിപ്പറിക്കൽ. ഉഷ്ണം=അല്ലമാത്രം (സംശയം എന്നും) ഭാരതി=സരസ്വതി. (വാക്ക്.) ലേഖകർ=എഴുത്തുകാർ. ആഗമം=വേദം. ഉരത്തമസ്ത്വം=ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ട് (അജ്ഞാനം.) ദീപിക=വിളക്ക്. വിഹാരരംഗം=കളിയരങ്ങ്. പുനഃ പുനഃ=പിന്നെയും പിന്നെയും. മനസപിനി=ബുദ്ധിശാലിനി. മണിമാല=രത്നമാല. മരാളി=അരയന്നപ്പേട. അച്ഛതമം=അതിശുദ്ധം. നാനാവിചിത്രങ്ങൾ=പല വിധത്തിലും നിറത്തിലുമുള്ളവ. നിയതം=തീച്ച. ജ്വലിക്കുക=പ്രകാശിക്കുക.

കേരളവിലാസം

സഹസ്രശിഖരങ്ങൾ=ആയിരം (അനേകം) കൊടുമുടികൾ. പ്രഭാകരൻ=സൂര്യൻ. [സൂര്യകിരണങ്ങൾ പ്രഭാതത്തിൽ അരുണങ്ങളാണല്ലോ. അതിനാൽ ചെമ്പട്ടിന്റെ കല്പന.] സ്തീശ്വ

ഗംഭീരം=തികഞ്ഞ ഗാഢീയ്ത്തോടും പക്ഷെ സ്നേഹത്തോടും കൂടി. ഗജ്ജീഷകം=അലരുക. നാഗജാലം=പാമ്പിൻകൂട്ടം. [നാഗങ്ങളെപ്പോലെ പുളഞ്ഞു പായുന്ന മിന്നൽപിണർ. പാമ്പുകളെ നന്നപോലെ മേലുക്കാവായ ആകാശത്തിൽ മിന്നൽ പിണരുകൾ പാഞ്ഞു കളിക്കുന്നു.] അങ്കുരിതാനന്ദം=ആനന്ദത്തോടെ. [ഭ്രമിമാണക്കാലത്ത് ചുറ്റിയ കോടിവസ്യങ്ങളായി പച്ചസ്സസ്യങ്ങളെ സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.] മാലേയം=ചന്ദനം. ബാലാനീലൻ=ഇളംകാറ്റ്. ബഹിർഭാഗം=പുറമെയുള്ള ഭാഗം. സസ്യപ്പുളകാംകരങ്ങൾ=സസ്യങ്ങളാകുന്ന കോൽമയിർപ്പൊടിപ്പുകൾ. അന്തർാഹിനി=ഉള്ളിലെക്കൂടി ഒഴുകുന്നത്. വീചിത്തുള്ളിപ്പുഷ്പങ്ങൾ=തിരത്തുള്ളികളാകുന്ന പൂക്കൾ. ഭൂവലയം=ഭൂമണ്ഡലം. സുധാകലഗം=അമൃതകുടും. പരസ്യമായി=എല്ലാവരും കാണുക. (പത്രങ്ങളിലെ പരസ്യങ്ങളെന്ന നിലയിൽ എന്നും) പത്രാവലി=ഇലകളുടെ. (വൃത്താന്തപത്രങ്ങൾ എന്നും പ്രതീതി.) കേരനിരം=തെങ്ങിൻകൂട്ടം. ആഴി=സമുദ്രം. മഴുക്കാരൻമുനി=പരശുരാമമഹർഷി. പവിത്രരേഖ=പരിശുദ്ധരേഖ. [പരശുരാമൻ കേരളത്തെ സമുദ്രത്തിൽനിന്നു ഉദ്ധരിച്ചുവെന്ന് ഐതിഹ്യം.]

ഗദായരൻ

പ്രേമതരംഗിണി=പ്രേമമാകുന്ന നദി. കൊച്ചോളം=ചെറുതിര. കാർകൊണ്ടൽവണ്ണൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. [ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ഗോകുലകേളിയെ ഗദായരന്റെ ബാലലീലകൾ അനുസ്മരിപ്പിച്ചുവെന്നു സാരം.] പൈതങ്ങളോടൊപ്പം=കുട്ടികളോടുകൂടി. ക്രീഡം=കളി. ക്ഷൽ=തലമുടി. തെച്ചിമാലം=ചെക്കിപ്പുമാല. [പ്രഭാതത്തിൽ ആദിത്യന്റെ അരുണകിരണങ്ങൾ കുട്ടിയുടെ തലമുടി തഴുകി. പ്രകൃതിശക്തികൾകൂടി ഗദായരനെ കാമനിച്ചു.] പാദവിന്യാസം=കാൽവെപ്പ്. മുകമായ്=മിണ്ടാതെ. സപ്രകാരം വൈപുല്യം=തന്റെ ആകൃതിയുടെ വിശ്വലത. വിണ്ണം=സപ്തം. സൌധം=മാളിക. അങ്കണം=മുററം. കാളവണ്ണം=കറുപ്പനിറം.

തോയദമാല=മേഘസമൂഹം. തൃഷ്ണയാ=ശ്രദ്ധയോടുകൂടി (പൂർവ്വ
വാസനയാൽ എന്നും.) കൃഷ്ണതേജസ്സ്യം=കറുത്തശോഭ. (ശ്രീകൃഷ്ണ
പരമാത്മാവിന്റെ തേജസ്സെന്നും.) നീലകുവലയം=കരകുവള
പ്പുവ്. തതമസ്യാദി=സോയമാത്മാ തതമസി മുതലായ മ
റ്റൊ വാക്യങ്ങൾ. സതപശ്രദം. സാതപികഗുണംകൊണ്ടു വെളുത്ത.
[സതപഗുണത്തിന്നു കല്പിക്കപ്പെട്ട നിറം വെളുപ്പാകുന്നു.] വിൺ
ചമരം=ആകാശമാകുന്ന ചമരം. വാഗേവി=സരസപതി. സല്ലീ
ലം=സവിലാസം. ആശാവകാശങ്ങൾ=ദിഗന്തരാളങ്ങൾ. ഭൂഷി
പ്പിക്കുക=അലങ്കരിപ്പിക്കുക. ലാവണ്യം=സൗന്ദര്യം (ഭംഗി.)
സാവണ്ണ്യം=നിറത്തോടുകൂടിയ അവസ്ഥ. സ്വന്തം=മനസ്സ്.
ജ്യോതിസ്സ്=പ്രഭ. പ്രത്യാഗ്=ബാലൻ അംബരജ്യോതിസ്സ്=ആ
കാശത്തിലെ തേജസ്സ് അംബുജം=താമര. അയസ്ത്യാന്തശക്തി=
ഇരുമ്പും കാന്തവും കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്ന ആകർഷണശക്തി. ആനന്ദസ്ത
ബ്ധൻ=ആനന്ദത്താൽ അനക്കമറവൻ. അല്പമതി=അല്പബുദ്ധി.
അങ്കുരത്ത്വം=മടിത്തട്ട്. ആംലംബം=ആശ്രയം. നിർജ്ജരബാല
ൻ=ദേവബാലൻ. [അത്രയും പരിശുദ്ധൻ എന്നർത്ഥം.] പാണ്ഡ
ന്മാർ=വഴിപോക്കർ. ശാശ്വതാനന്ദലഹരി=യോഗികൾ അനുഭ
വിക്കുന്ന ആനന്ദലഹരി.

പുരോഗമനം

പദം=കാൽ. ഭൂതകാലം=പഴയകാലം. വിസ്മൃതിപ്രാത
ൽ=മറവിക്കുള്ള പ്രാതൽ. വിപ്ലാമലം=വിപ്ലമാകുന്ന പവ്വതം.
മാഗ്ഗദശികൾ=വഴി കാട്ടുന്നവർ (മാതൃകകൾ.) ജലോപരി=വെ
ള്ളത്തിന്മേലെ. സൂര്യോന്മുഖം=സൂര്യനുനേരെ. സങ്കോചമററ=
വികസിച്ചു. വക്ത്രപത്മങ്ങൾ=മുഖപത്മങ്ങൾ. ശീതളലേപം=
ശീതളമായ പുരട്ടൽ. ചന്ദ്രികാസുന്ദരരാത്രി=നിലാവാൽ മനോ
ഹരമായ രാത്രി. ഇന്ദ്രപദ്മം=ഇന്ദ്രപദവി (ഐശ്വര്യസ്ഥാനം.)
വിശ്രാന്തി=വിശ്രമം. വഴിയമ്പലം=സത്രം. മനോരഥം=മന

സ്സാകന്ന തേരം ഐന്ദ്രജാലങ്ങൾ=ഇന്ദ്രജാലത്തിലെപ്പോലുള്ള
 വ (മായാത്മകങ്ങൾ.) മരുമരീചിക=ജലതൃഷ്ണ (അക്കരപ്പെച്ച.)
 വിദ്യുത്=മീനൽ. കല്പകാലം=പ്രളയകാലം. സകല്പസിന്ധു
 ത്തിരമാല=സകല്പമാകുന്ന കടലിലെ തീരമാല. ധൃതി=ദൈവ്യം
 (നാടോടിദാഷയിൽ വെമ്പൽഎന്നും.) ധീവിമാനം=ബുദ്ധിയാ
 കുന്ന വിമാനം. ജ്ഞാനസാന്ദ്രം=ജ്ഞാനം ഇടതിങ്ങിയത്. നഭോ
 മണ്ഡലം=ആകാശമണ്ഡലം. ജ്യോതിർമ്മയം=പ്രഭാമയം. ജ്യോ
 തിഷ്ണം=പ്രകാശത്തുള്ളി. ചീയുഷ്പുണ്ണം=അമൃത് നിറഞ്ഞ
 നദസ്സു്=ആകാശം. സാഗരം=സമുദ്രം. താന്തി=തളച്ചു. ഉച്ഛി=
 ഭൂമി. [ജ്ഞാനലോകത്തിലേക്ക് ബുദ്ധിയാകുന്ന വിമാനത്തിൽ
 കയറി ഉയർന്നു പുരോഗമിക്കുവാൻ കവി ഉദ്ബോധി
 പ്പിക്കുന്നു.]

കൈരളീപ്രാർത്ഥന

പ്രഭാതസ്മൃത്പ്രഭം=ഉദയസ്മൃതിന്റെ പ്രകാശം. വിഭാവരീനി
 ലഗിരി=രാത്രിയാകുന്ന നീലമാല. നിത്യസുസ്വപ്നാവ=എന്നെ
 ന്നും നല്ല സ്വപ്നാവത്തോടുകൂടിയവര. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ നമ്മു
 ടെ ദാഷാസ്വരൂപം സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ദ്രാവിഡദാഷവും
 സംസ്കൃതദാഷവും കൂടിച്ചേർന്നാണല്ലോ മലയാളരൂപംകൊണ്ടു്
 വിളങ്ങുന്നതു്.] അഗസ്ത്യൻ=ദ്രാവിഡദേശത്തിലെ ബ്രഹ്മവര്യൻ.
 അത്യഗാധത=വലിയ ആഴം. അത്യുന്നതി=വലിയ ഉയർച്ച. അ
 ഗച്ഛം=ഗർവ്വമില്ലാതെ. സിന്ധു=കടൽ. സുഗമ്യം=പോകാൻ സൗ
 കർമ്മുള്ള. [മലയാളം (മലയാഴം) എന്ന പദത്തിന്റെ വ്യുൽപ
 ത്തി അത്യുന്നതമല്ലാത്ത സഹ്യപർവ്വതത്തെക്കൊണ്ടും അത്യഗാധ
 മല്ലാത്ത അറബിക്കടലിനെക്കൊണ്ടും സാധിപ്പിക്കുന്നു.] അലം
 ഘ്യം=ലംഘിക്കത്തക്കതല്ലാത്ത (തള്ളപ്പെടാൻ കഴിയാത്ത.) നാ
 ളികേരസൽഫലം=നല്ല തേങ്ങ. രസം=വെള്ളം (കൌതുകം,
 സ്വാദു് എന്നും.) ഹലം=വ്യാജം. സദ്ഗുണശാലി=നല്ലഗുണം

കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവരും. [ശ്രാലി എന്നതിന്നു വൃക്ഷം എന്നും ഇവിടെ അർത്ഥം ധരിക്കണം. നാളികേരഫലം പേരുന്ന തെങ്ങുകൾ ഇവിടെ സദാഗ്രണശാലികളാകുന്ന കല്ലുവൃക്ഷങ്ങളാണല്ലോ.] കൂജനം=കൂകൽ. (പക്ഷികളുടെ നാദം കൈരളി കളിക്കുമ്പോൾ ചിലകു കുലുക്കുന്ന ശബ്ദമായി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.) [ഇവിടെ തെങ്ങുകളുടെ ആട്ടംകൊണ്ടുതന്നെ കവി, കൈരളി നൃത്തം വെക്കുന്നതായി കല്പിച്ചു മലയാളയുടെ ഒടുങ്ങാത്ത ചൈതന്യവും ആസ്വാദ്യതയും സദാഗ്രണശാലിതപവും മാധുര്യവും വ്യഞ്ജിച്ചിരിക്കുന്നു.] അമാനുഷം=ദിവ്യം (അസാധാരണം, അതുതകരം എന്നും.) ക്രീഡ=കളി. കന്യയാം കുമാരിയാരം=കന്യാകുമാരി. ദക്ഷിണസിന്ധു=തെക്കുകടൽ. (ദക്ഷിണം എന്നതിന്നു അനുകൂലം എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്. കടൽ ഇവിടെയുള്ള മോഹനനഗ്രകൃതിയ്ക്കു അനുകൂലമാണെന്നു സാരം.) തടേ=തീരത്തിൽ. [കന്യാകുമാരി മാതൃഭാഷയെ കലപ്പു തട്ടാത്തവിധത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു വളർത്തുന്നു. കേരളത്തിന്റെ തെക്കെ അതിർ അതാണല്ലോ.] അമായം=നിവ്യാജം. പദപദം=ഓരോ കാൽവെപ്പിലും (അതാത് സ്ഥാനങ്ങളിൽ.) പദാർത്ഥഭക്തി=പദാർത്ഥങ്ങളെ അനുഭവിയ്ക്കൽ (പദങ്ങളുടെ അർത്ഥത്തെ ആസ്വദിയ്ക്കൽ എന്നും.) സന്ദേശം=സന്ദേശത്തിൽ. മൃദുസ്വാദ്യതരം=മൃദുവായും സ്വാദ്യവുമായും. ലാവണ്യം=സൗന്ദര്യം (ലവണത [ഉപ്പുരസം] എന്നും.) പശ്ചിമപ്രദേശം=പടിഞ്ഞാറുകര. നാടകത്തിൽ=നാടകങ്ങളിൽ (കണ്ണാടകനാടകത്തിൽ എന്നും. നാടകരംഗങ്ങളിൽ നൃത്തം നടക്കുമല്ലോ). ഇടംപിടിച്ചു=സ്ഥാനം നേടി. ഉൽബന്ധം=വളർച്ച. കിങ്കിണീസ്വനം=കിങ്കിണിയുടെ കിലുക്കം. കളവാണി=മനോഹരമായി സംസാരിക്കുന്നവരും. (ഭാഷാമാധുര്യം അഭിവ്യഞ്ജിയ്ക്കുന്നു.) കണ്ണാടകദേശത്ത്, തെക്കൻ കണ്ണാടകത്തിൽ വിശേഷിച്ചും, മലയാളഭാഷയാണ് സംസാരിയ്ക്കപ്പെടുന്നതെന്ന വസ്തുത ഈ ശ്ലോകം സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കളിനകന്യാനദി=കാളിന്ദീനദി. (മൂകാംബികാകടാക്ഷത്തെ കാളിന്ദീനദി

യായി സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗോപികൾ കാളിന്ദിയിൽ കളിച്ചു പോലെ കൈരളി ആ കടാക്ഷത്തിൽ കളിയ്ക്കുന്നു. മൂകാംബിക വിദ്യാധിദേവതകൂടിയാണെന്നത്രെ സങ്കല്പം.) മധുമാമിസൽപദം=വിഷ്ണുപദം അഥവാ കൈവല്യം. 'മധുമാമി' എന്നപ്രയോഗം=മാധവചാര്യപ്രണീതമായമാധവസിദ്ധാന്തത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മൂകാംബികാക്ഷേത്രം സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കൊല്ലൂരം മാധവമതത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായ ഉടുപ്പിയും കണ്ണാടകത്തിൽതന്നെയാണ്. ഭൂമി=ലോകത്തിൽ. ഭൂഗുരമശക്തി=പരശുരാമന്റെ ശക്തി. സവിത്രി=അമ്മ. [കേരളത്തെ പരശുരാമനാണ് കടലിൽനിന്നുദ്ധരിച്ചതെന്ന് ഐതിഹ്യം. കേരളക്ഷമം=കേരളഭൂമി. പവിത്രസത്വം=പരിശുദ്ധമായ ചൈതന്യത്തോടുകൂടിയവൾ. ധന്വൻ=കൃതാർത്ഥയുണ്ടാക്കുന്നവർ. അവിഷ്ണുവീര്യോല്ക്കടൻ=ഭംഗമില്ലാത്തവീര്യംകൊണ്ടു ഉയർന്നവർ. ദവൽസ്തനം=അവിടുത്തെ മുഖ. നന്ദൻ=മക്കൾ. കൃതികാമധേനു=കൃതികളാകുന്ന കാമധേനു. കാമധേനു ഇഷ്ടംപോലെയുള്ള വസ്തുക്കൾ നല്കി രമിപ്പിക്കുന്നവിയും കൃതികൾ അനുവാചകരെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നു. വംശസ്ഥൻ=വംശത്തിലുള്ളവർ. (ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ രചിയ്ക്കപ്പെട്ട വിശ്വസ്ഥവൃത്തത്തെയും സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അഭിന്നൻ=വ്യത്യസ്തമില്ലാത്തവർ (ഭിന്നമില്ലാത്തവർ). നിശാസകാരം=രാത്രിയിലെ ഇരുട്ട്. പരാങ്മുഖൻ=താല്പര്യമില്ലാത്തവർ. (പൂർവ്വീകർ സമ്പാദിച്ചതന്ന ഗ്രന്ഥരേഖകളിൽ ഇപ്പോഴുള്ളവക്ക് താല്പര്യമല്ലെന്നു കവി വ്യസനിക്കുന്നു.)

—::—

ശ്രീഗുരുസ്തുത.

വിഷ്ണു=ആകാശം. നിശി=രാത്രിയിൽ. വണ്ണാളി=അക്ഷരസമൂഹം. ചണ്ഡാംശുബിംബകരം=സൂര്യരശ്മി. [രാത്രിയിൽ എഴുതിയ അക്ഷരങ്ങൾ സൂര്യകരങ്ങളെ നീട്ടി മാറ്റിക്കുന്നു. സൂര്യൻദിച്ചാൽ ആകാശത്തിലുള്ള നക്ഷത്രങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നതല്ല

ഒല്ലാ.] ഉൽക്കം=വികസിച്ചത്. നവചിത്രം=പുതിയ ചിത്രം. ഉത്ഭവം=ഉത്ഭവം. സുസ്ഥിതി=നല്ല നിലനില്പ്. ലീലാവിലാസ കൃതി=കളികൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടത്. നിയതം=തിട്ടമായി. കരളാഴി=ഹൃദയസ്മരണം. യോഗം=ചേർച്ച. വിയോഗം=വേർപാട്. ഹൃദി=ഹൃദയത്തിൽ. യവനിക=തിരശ്ശീല. സുഷുപ്തി=ഗാഢനിദ്ര. മുക്താഹലപ്രതീമം=മുത്തമണിപോലെ. ഉഷം=വലിച്ച (നല്ല പോലെ എന്നും.) നിജം=തന്റെ. വിമലതേജസ്സ്=വിശുദ്ധപ്രകാശം. അവഗാഢസ്വവിദ്യ=ഉറച്ച (സ്ഥിരമായ) തന്റെ വിദ്യ. രമിക്കുക=വിനോദിക്കുക. നക്ഷത്രനേത്രനിരം=നക്ഷത്രങ്ങളാകുന്ന കണ്ണുകൾ. [ദൈവത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ നക്ഷത്രരൂപേണ, നിദ്ര കൊള്ളുന്ന ജീവരാശികളെ കരുണയോടെ നോക്കുന്നു എന്ന കവികല്പന]. സ്വാകാരം=സ്വരൂപം. അങ്കമാത്രം=മടിത്തട്ട് മാത്രം. രാകാശശാഖഗോളങ്ങൾ=ചന്ദ്രൻ മുതലായ ഗോളങ്ങൾ (രാകാശശാഖകൾ=പുണ്ണചന്ദ്രൻ). ഏകാന്തശാന്തി=കേവല ശാന്തി. പവനബാഹാസഹസ്രം=കാറ്റാകുന്ന ആയിരം കൈകൾ. മോഹാസജീവികൾ=മോഹത്താൽ അജ്ഞരായ ജീവികൾ. സഹസ്രകരബിംബം=സൂര്യബിംബം. സൗഖ്യർഷ്മി=സുഖം നിറഞ്ഞിട്ടുള്ള രശ്മി. സുദിനാവർത്തനം=നല്ല ദിവസങ്ങൾ വീണ്ടും വീണ്ടും കൊണ്ടുവരിക. ദീപ്തനിധി=തേജോനിധി. ചിൽപുരുഷൻ=ജ്ഞാനമയൻ. നിഗമം=വേദം. മണി=രത്നം. നവകല്പരശീതളിമ=പുത്തൻ കല്പരത്തിന്റെ ശീതളഗുണം.

—:*:—

പുരവും പുഷ്പങ്ങളും

ചൈതന്യം=ചകുന്ന പുഷ്പം. കിംശുകം=എന്ത്, തത്തയോ? എന്ന്. (പച്ചപ്പത്രം=പച്ചില (പച്ചച്ചിറകു എന്നും). [പച്ചപ്പത്രവും, കിളിക്കൊക്ക് പോലെ വളഞ്ഞ ചകുന്ന പുഷ്പവും കാണുകയാൽ തത്തയാണോ എന്നർത്ഥം വരുന്ന കിംശുകം എന്നു ചോദിച്ചതിൽ നിന്നല്ലെ മുരിക്കിന് ആ പേരുണ്ടായതെന്ന് കവ

സന്ദേശിക്കുന്നു.] കിംശുകം=മുരിക്കിന്റെ സംസ്കൃതനാമം. ആ സ്ഥയാ=ശ്രദ്ധയോടുകൂടി. സാമ്രാജ്യഭ്രമശമം=തുല്യതയിൽ ഭ്രമിക്കുന്നതിന്നു വിവാർത്തം. ക്ഷമപ്ലവകല=ചുകന്ന പുകൊത്ത്. പത്മരാഗം=ഭക്ത ചുകന്ന രത്നവിശേഷം. പഞ്ചസായകന്=കാമദേവൻ. ചഞ്ചലങ്ങൾ=ഇളക്കമുള്ളവ (കാമോത്സവത്തിൽ മുരിക്കു പൂക്കളെക്കൊണ്ട് മത്താപ്പ് കത്തിച്ചു കാണിക്കുകയാണോ എന്ന് കവി സംശയിക്കുന്നു). മലരമ്പൻ=കാമദേവൻ. (ചമ്പകത്തിന്റെ വെള്ളപ്പുകാര പല തട്ടുകളിലായി കത്തിച്ചു കാമണദീപാരാധനക്കൊരുങ്ങിയ നക്ഷത്രദീപങ്ങളാണെന്നു ഉല്ലേഖം.) വാരുഹം=ഭംഗിയുള്ള പല്ലവം=തളിർ. ശ്യാമളം=കറുത്ത. വാമദേവൻ=പരമശിവൻ. (ഉത്തരകേരളത്തിൽ പുരോത്സവം ആഘോഷിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാക്കാറുള്ള കാമദേവന്റെ വിഗ്രഹം മുഴുവനും പൂക്കൾകൊണ്ട് മൂടാറുണ്ട്. ചമ്പകപ്പൂക്കളും മുരിക്കിൻപൂക്കളും അതിന്നു ധാരാളമായി ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു.

ശാരദാസ്തോത്രം

ശരല്ലാലത്തെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. പരിതാപം=വ്യസനം. (ഏങ്ങും പരന്ന ചൂട് എന്നും.) മഴ പെയ്യാൽ ചൂട് ശമിക്കുമല്ലോ. ശരമഴകൾ=ശരംപോലെ തുകപ്പെട്ടിരുന്ന മഴകൾ, ശരങ്ങളാകുന്ന മഴകൾ എന്നും. (പരിതാപത്തെ പരിഹരിക്കുവാൻ കാളമേഘങ്ങൾ ഒരു പോരിന്നൊരുമ്പെട്ടുവെന്ന പ്രതീതി.) ഇദ്രചാപം=മഴവില്ലു്. (ചാപശബ്ദം ശരശബ്ദത്തോട് യോജിക്കുന്നുണ്ട്. മഴയ്ക്കു് മുമ്പു മഴവില്ലും ആകാശത്തിൽ കാണപ്പെടാറുണ്ടല്ലോ.) സുരഭീവാതം=പരിമളം തുകുന്ന വായു. (പരിമളം തുകുന്ന വായു വഷ്കാലത്തിന്റെ മന്ദമായ നെടുവീപ്പാണെന്നു കവി പറയുന്നു. രാജ്യഭാരം ഭഴിഞ്ഞു കൊടുക്കാനിടയുള്ള ആരും തദവസരത്തിൽ ഒന്നു നെടുവീപ്പിട്ടുപോകാനിടയുണ്ടല്ലോ). ശരദ്രതം=

ശരല്ലാലം. ശരല്ലാലപുരുഷന്റെ ശരീരത്തെ കവി വണ്ണിക്കുന്നു
 രവികനകകീരീടം=സൂര്യനാകുന്ന ചൊൻകീരീടം. ലലാടം=ഹൊ
 റി. സുവിശദം=തെളിവുറ്റ (വെളുത്തത്.) സുകുമാരം=സുന്ദരം.
 രോദശ്ശരീരം=ആകാശവും ഭൂമിയുമാകുന്ന ശരീരം. (രോദസ്സു=
 ആകാശവും ഭൂമിയും.) അവിരളം=ശാഘളം, അധികം. തൃണവൃ
 നപ്പച്ചവസ്രം=പുൽക്കൂട്ടങ്ങളാകുന്ന പച്ചത്തുകിൽ. ശരദതുരാജ
 ന്=ശരത്താകുന്ന ഋതുരാജാവ്. തനീമൃദം=കുറവും മിനുത്ത (നേ
 രിയ വെള്ളം എന്നു സാരം.) ജലചേലം=വെള്ളമാകുന്ന വസ്രം.
 പത്മകോശസ്തനികൾ=താമരമൊട്ടുകളാകുന്ന മുലകളോടുകൂടിയ
 വർ. കാശസ്തോമം=കുതിരവാലൻപുൽക്കൂട്ടം (ആറുദർ.) അന്വ
 യതച്ചലം=നിയമമില്ലാതെ ചലിയ്ക്കുന്ന (പല ഭാഗങ്ങളിലും പ
 ല്ലുകൾ ഇളകുമല്ലൊ). കങ്കണാളി=വെള്ളത്തുള്ളികൾ (കൈവള
 കൾ എന്നും). ധനി=ശബ്ദം. ഇളമീൻകണ്ണു=ഇളമീനാകുന്ന
 കണ്ണു (ഇളമീനെപ്പോലെ മനോഹരമായിക്കളിക്കുന്ന കണ്ണു
 എന്നും.) [നദികളെ മനോഹരീകളായ ബാലപ്പെണ്ണുകൊടിക
 ളായി കവി വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ശരദതുരാജാവിന്റെ പാശ്ചാ
 ത്തിൽനിന്നു അവർ വെൺചാമരം വീശിനില്ക്കുകയാണത്രെ.] അ
 വൃദിന്ദനാരിമാർ=എട്ടുദിക്കുകളാകുന്ന സ്ത്രീകൾ. കാർകൃൽ=മേ
 ഘങ്ങളാകുന്ന തലമുടി (കുറഞ്ഞ തലമുടി എന്നും, ആകാശത്തിൽ
 കാർ കുറഞ്ഞുവെന്നും). ശുഭ്രാമ്പരം=വെളുത്തവസ്രം (ശുഭ്രമാ
 യ കാരാഴിഞ്ഞ) ആകാശമെന്നും.) തോരണം=അലങ്കാരങ്ങൾ.
 ദിന്ദനാരിമാർ ശരദതുരാജന്റെ വാഴ്ചയേല്ക്കൽ ഏങ്ങിനെ ആ
 ഘോഷിച്ചുവെച്ചു കവി ഇതിൽ വിവരിക്കുന്നു. ജലനിധി=സമു
 ദ്രം. ഭേരിവദനം=ചെരുമ്പറ കൊട്ടൽ. കലഗിരി=കലപച്ചതം.
 പുഷ്പമാരി=പൂമഴ. വലദിദംപലനീലക്കൂയം=ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലിന്റെ
 നിറത്തോടുകൂടിയ നിഴൽ. സുലഭകളഭവുനം=ധാരാളമായ (കൂട്ടം
 പേന്ന്) ആനക്കൂട്ടികൾ. അരുണകിരണപുഞ്ജം=ചുവന്നരശ്മിസമു
 റം. തരുണതം=യൗവനം. കഞ്ചുകൗഘം=കുപ്പായക്കൂട്ടം. ഉരുത
 രബലശാഖാദണ്ഡചണ്ഡങ്ങൾ=ശക്തിയേറിയ ശാഖാദണ്ഡകൂട്ട

ട്ടങ്ങൾ. (ശാഖാദണ്ഡങ്ങൾ=കൊമ്പുകളാകുന്ന വടികൾ.) തരുപടലികൾ=വൃക്ഷങ്ങളുടേതും. കർമ്മാൻവർ=കർമ്മനിഷ്ഠർ. [വൃക്ഷങ്ങളെ ശരദുരാജാവിന്റെ ഭടന്മാരായി സങ്കല്പിക്കുന്നു. ശ്രൂതി=പാട്ടിന് ആധാരമായ 'സംഗീതശ്രൂതി'. ഭൃംഗങ്ങൾ=വണ്ടുകൾ. [വണ്ടുകളുടെ മൂളൽ കയ്യിലിന്റെ പാട്ടിനുള്ള ശ്രൂതിയായിക്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.] ശ്രൂതിസുഖകരഗീതം=കേൾക്കാൻ സുഖമുള്ള പാട്ട്. കോകിലം=കയ്യിൽ. തരംഗം=തീര. മുദിതലതകൾ=സന്തോഷം പുണ്ടു വളളികൾ. മെഴലിപ്പുവ്=തലയിലുള്ള പൂവ്. വിയതി=ആകാശത്തിൽ. രുചികൾ=ശോഭകൾ. പൃഗപകപങ്ങൾ=പഴുക്കുകൾ. പ്രാഭൃതൈഘം കാഴ്ചദ്രവ്യങ്ങൾ. ദീശി=ദീക്ഷകളിൽ. രാഗം=ചുരുപ്പനിറം. ശകലിതതന്ത്രപം=ശരീരത്തിന്റെ ചുടൊഴിക്കുന്നത്. ഗതലോപം=കുറവെന്നിയെ. ഘനം=ഘം (തിങ്ങിയ ഏന്നം.) സോമബിംബാനനരചിമൃദുഹാസം=പൂന്തികൾപോലെയുള്ള മുഖശോഭയോടുകൂടിയ മിനുത്ത പുഞ്ചിരി. യാമിനി=രാത്രിശിതിവണ്ണം=നീലനിറം. ശൈലസ്തനം=കുന്ദകളാകുന്ന മുല. ജലധരമാലാഹാരം=അരുവികളാകുന്ന മുത്തുമാലയോടുകൂടിയവ്. ധവളവസ്രം=വെള്ളവസ്രം. പവനപ്പെരുത്തങ്ങൾ=വായുവിന്റെ കൂട്ടികൾ (ഇളങ്കാറ്റ്). മുത്തം=സന്തോഷം. വെള്ളിപ്പുക്കൾ=നക്ഷത്രങ്ങൾ. മേക്കട്ടിമച്ചാണ് ആകാശം. രാവിന്റെയും ശരത്തിന്റെയും ചിരിയാണ് നിലാവ്.

—:*:—

അമൃതാസപാദം

പരിച്ഛിന്നം=പരിച്ഛേദിക്കപ്പെട്ടത്. സുഖദുഃഖാദിദന്ദങ്ങൾ=സുഖം, ദുഃഖം മുതലായ രണ്ടു ഭാവങ്ങൾ. നിലീനം=ലയിച്ചത്, സുധാലബ്ധി=അമൃതലാഭം. അഹന്തം=അഹങ്കാരം. (ഞാൻ എന്ന ബോധം നീ എന്ന ബോധത്തോടുകൂടിയതാണ്.) ദീതൻ=ദേവപ്പെട്ടവൻ. അംബുരാശി=സമുദ്രം. താപത്രയം=ആധിഭൗതികം. ആധിഭൗതികം, ആധിദൈവികം ആധ്യാത്മികം

ഏന്നീ മൂന്നു താപങ്ങൾ. അവണ്ഡപദം=പരിപൂർണ്ണപദം (പരബ്രഹ്മപദം). നാമരൂപാദിഹീനം=നാമം, രൂപം മുതലായവയൊഴിഞ്ഞതും. പ്രേമകല്പോലം=പ്രേമത്തിരമാല. സച്ചിദാനന്ദാമൃതം=സത്തും ചിത്തമായ ആനന്ദാമൃതം. [ന്യാനത്താൽ മനസ്സിന്നനുഭവപ്പെടുന്ന ആനന്ദാമൃതപാനത്തെപ്പറ്റി കവി ഇതിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

—*—

തൊഴിലാളികൾ

ചിരഞ്ജീവികൾ=ദീർഘായുഷ്യാന്മാർ. സുകൃതശാലികൾ=പുണ്യംകൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവർ. ചരാചരബന്ധു=ഇളകുന്നവയും ഇളകാത്തവയുമായ സർവ്വ വസ്തുക്കളുടെയും ബന്ധു. മിഴിച്ചുനീല്ക്കുക=തെളിഞ്ഞുനീല്ക്കുക. നിയതം=നിയമേന. സമാജ്ജിച്ചു=സമ്പാദിച്ചു അന്നം=ഭക്ഷണസാധനം. ജഗന്നിയന്താവ്=ലോകനേതാവ് (ഇശ്വരൻ) [തൊഴിലിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ ഈ കവിതകീർത്തിക്കുകയും എപ്പോഴും തൊഴിൽ ചെയ്യുവാൻ ഉദ്ബോധിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.]

—

മുരളീഗാനം

[ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ കാടക്കുഴൽവിളികേട്ടപ്പോൾ പൂന്മാവനത്തിലെ സ്ഥിതി കവി വർണ്ണിക്കുന്നു.]

കേളി=കളി, വിണ്ടലം=ആകാശം. നിശ്ചലമൗനം=ഇളക്കമറ്റ മൗനം. സമ്പ്രതി=ഇപ്പോൾ. ശാരിക=തത്ത. മാകന്ദം=തേന്മാവ്, പിഞ്ചം=വാൽ. ശാർദ്ദൂലം=പുലി. ആമുഷുപീയൂഷപാനം=സുന്ദരമായ അമൃതപാനം മാഞ്ചേൽമിഴിമാർ=മാൻകണ്ണികൾ (സുന്ദരിമാർ. ഇവിടെ ഗോപാംഗനകൾ.) അച്യുതൻ=നാശമില്ലാത്തവൻ. (ശ്രീകൃഷ്ണൻ.) ലഹരി=പ്രവാഹം. (ഭാഷയിൽ മത്തം എന്നും) ജീവാത്മാക്കളെയെല്ലാം പ്രേമമാകുന്ന കാടക്കുഴൽവിളിയാൽ പരമാത്മാവ് തന്നിലേക്കുകഷിയ്ക്കുന്നു.]

—:*:—

അദ്ധ്യാപക പാഠശാല

സമൃദ്ധങ്ങൾ=എല്ലാം അറിയുന്നവൻ. ചിത്തവിചാരം=മനോവിചാരം.) മനോവിചാരങ്ങളെ ആത്മാവ് അധ്യാപനത്തിനായി ശീലിപ്പിക്കുന്നു.) മനോവിചാരങ്ങൾ ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും പഠിപ്പിക്കുന്നു.) പരാത്മാവ്=പരമാത്മാവ്. ദേശികേന്ദ്രൻ=ഗുരൂത്തമൻ. സ്വയം പ്രകാശൻ=തനിയെ പ്രകാശിക്കുന്നവൻ. മധുരസ്ഥിതം=മധുരമായ പുഞ്ചിരി. ശിഷ്യവൃഗ്ഗം=ശിഷ്യക്കൂട്ടം. ലോലം=ഇളക്കുന്ന. ആയതവീക്ഷണം=നീണ്ടകടാക്ഷം. സൃഷ്ടിപ്രണാശങ്ങൾ=സൃഷ്ടിയും സംഹാരവും. സമസ്തഭൂതഹിതങ്ങൾ=എല്ലാ ജീവികൾക്കും ഇഷ്ടപ്പെട്ടവ. തിതിക്ഷ=ക്ഷമ. അദ്ധ്യാപകമാഗ്രഹ്യം=അദ്ധ്യാപകന്മാർ വഴിയായി.

ഓണപ്പട്ടവ

വെണ്മഴക്കാരൻ മാമുനി=പരശുരാമ മഹർഷി. നിശ്ചിതസീമം=അതിർനിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. (കേരളത്തിന്റെ അതിരുകളിലൊന്നും പശ്ചിമഘട്ടമാണല്ലോ.) വാരിധി=സമുദ്രം. രത്നസങ്കേതം=രത്നങ്ങൾക്ക് ഇരിപ്പിടം. ഭാരതമേദിനി=ഭാരതഭൂമി. കേരകീർത്തിമാലയും=തെങ്ങാകുന്ന കീർത്തിമാല. കേശം=തലമുടി. തിണ്ണം=നല്ലവണ്ണം. കോലാഹലവഷം=ശബ്ദഘോഷത്തോടുകൂടിയ മഴ. വിജ്ഞാപനം=അറിയിപ്പ്. വ്യോമജ്യോതിശ്ശോഭപുഷ്പമാലയും=ആകാശത്തിലെ പ്രഭാശോഭങ്ങളാകുന്ന പൂമാല. കാർമ്മഘകേശം=കാർമ്മേഘമാകുന്ന തലമുടി. ശ്യാമം=കറുത്തവര. (പുണ്ണയെച്ചെന്നയുക്തപുനം.) വഷംഗനം=മഴക്കാലമാകുന്ന സ്രീകൃഷ്ണൻ=ശോഭ. പൂമാരി=പൂമഴ (ഇടി കേരളാണിയുടെ നീരാട്ടി കേരളം ആദ്യമാണെന്നു കവി പറയുന്നു.) വാരിരാശി=സമുദ്രം. കോലാഹലം=കാടകൾ. പവൃതവൃന്ദം=പവൃതകൂട്ടം. തന്മുഖകൂട്ടം=വഴിപോലെ നടക്കാതിരിക്കുക. തന്വ്=അററം. പുരം=പുറം. നിരം=കീർത്തിപ്പുകാര.

